

XIII EVF. • SZAM 237
 Cluj — Kolozsvár, 1930
 október 31 Péntek
 5691 EV - Chesván 9



Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Strada Baron L. Pop (v. Brassai
 ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre 1150 Lej
 Félévre 600 "
 Negyedévre 320 "
 Egy hónapra 110 "

KÜLFÖLDI
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy óra 1 dollár (vagy ennek
 megfelelő pénznem).
 Egy évre 10 dollár.
 Hirdetések tarifa szerint
 vétetnek fel.

UJ KELELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Az Uj Kelet az egyetem
 és bánati zsidóság
 napilapja. Ramasetter Robert
 Cikkeink utánnyomása
 forrás megjelölésével engedjük
 meg.
 Kéziratokat nem küldünk vissza
 és megőrzésükre sem vállalkozunk

Állampolgársági revíziót!

Vannak kétségbeejtő igazságtalanságok, amelyeket azok, akiknek eme igazságtalanságok jóvátétele nem áll közvetlen érdekükben, azzal próbálnak ellaposítani, hogy a legkülönbözőbb és legfordulatosabb szövegekkel keresztül járatják le őket. A visszatérő rímek, éppugy, mint a sokszor ismételt igazságok, végül is unalmasakká válnak, az emberek természetesen azok, akik ninesenek közelről érdekelve benne, végül is úgy megszokják, mint a nyomorúságaikat és a rossz hangulataikat.

Nem tudók hirtelenében megmondani, hogy az állampolgársági törvény revíziójával kapcsolatban már hány cikket, beszámolót és riportot írtunk. Ha ezek a cikkek s a bennük foglalt igazságtalanságok meg tudnának elevenedni: egy valószínű rohamesapat telne ki belőlük, amely végül is diadalmaskodni tudna a belátástalanság és nemtoródómság defenzív célzatu hástyáin.

Nincs talán még egy ország Európában, ahol annyi hontalanságra kárhoyzott ember ennél a bizonytalanság keserű kenyerét, mint Romániában. Itt született, évtizedek óta ittélő emberek százaai és ezrei vannak kiszolgáltatva évek óta a teljes egzisztenciális bizonytalanságnak, csak azért, mert a törvényhozók és hivatalnokok packázásai erre itélték őket. Nem tudjuk megítélni, vagy legalább is nem áll módunkban megítélni, hogy milyeu szempontok és titkos meggondolások készíték az illetékes tényezőket arra, hogy az állampolgársági törvény fáó káoszában végre rendet teremtsenek.

Tudjuk, hogy régi kiséteket idézőnk az állampolgársági sérelmek eme legujabb sütetü felhánytorgatásával. Tudjuk és még sem tehetünk egyebet, minthogy uira leírjuk és hangoztatjuk: a még mindig késő állampolgársági revízió nem várathat többé magára. A rettenetes gazdasági válság még az állampolgársági jogok birtokában lévő polgárok többségét is szinte naponta fosztja meg egzisztenciájától; vajjon mi lehet a sorsa azoknak, akik a mai élet teljes bizonytalanságában és anarchiájában még az állampolgársági jog horgonyját sem érezhetik a mindennapi élet mélységeibe?

Az uralmon lévő parasztpárt koránnyfűriai már több nyilatkozatban biztosítottak bennünket arról, hogy az állampolgársági törvény revízióját a leeközelebbi ülésszakban tető alá hozzák hozni. Azóta már több ülésszak nyílt meg és zárult be — s az állampolgársági törvény revíziója még most is csak az ígéretek birodalmában várja, hogy átlépje a valóság határait. Valóban a mi rekriminációinknál csak az elhangzott ígéretek idősebbek. Mi mindenesetre nagyon szivesen lemondanánk arról, hogy tovább is felszínen tartuk ezt a kérdést. Ezer és ezer elintézésre váró problémája adódik naponta az életünknek, amelyekkel foglalkoznunk elengedhetetlen szükségeség. Mi örvendénénk legjobban, ha e problémák közül az állampolgársági törvény revíziójával nem kellene több szór találoznunk, annál az egyszerű oknál fogva, hogy az megvalósításá-

val elvesztette aktualitását.
 De addig, míg ez nem történik meg, addig, míg ez a súlyos sérelem nem nyer végre megnyugtató elintézt: akarva, nem akarva kénytelenek le-

szünk a kérdést felszínen tartani és újra és újra hangoztatni: állampolgársági revíziót kérünk, kérjük a revíziónak a legmesszebbmenő méltányosság szellemében való elintéztését, mert míg

ez nem történik meg, addig nem hihe-tünk semmiféle hirdett jóindulatban, semmiféle demokráciában, leg-kevésbé pedig az illetékes kormány-férfiak ígéréteiben.

Két fasiszta diák Párizs mellett revolveres merényletet követett el egy antifasiszta svájci alattvaló ellen

A rendőrség a véletlen jóvöllából egy egész fasiszta-terrorista bandát leplezett le Ravasz körültekin őssel hajtották végre a merényletet — Az áldozat állapota reménytelen

Párizs, október 30. A francia főváros közelében levő Sartrouville egyik villájában meglepő körülményekkel végrehajtott politikai merénylet történt. A villa előtt gépkocsi állott meg, melynek utasai bementek Carti svájci alattvaló lakásába és közvetlen közelből rálőttek áldozatukra, aki összeesett. Carti a fasisztaellenes csoport jához tartozik.
 Merénylői, akik gépkocsijuk motorját sem állították le, hogy a lövéseket a szomszédok ne hallhassák, dolguk végeztével a pincébe siettek, ahol göd-röt ástak, hogy a halottat elföldeljék. Közben a fejlövést kapott Carti ma-

gához tért és kivonszolta magát az uca-ra s a villa bejáratától még mintegy kétszázötven lépést tett, ahol újra eszméletét veszve, a földre esett. A merénylők a gödör megásása után felmentek a lakásba s a legnagyobb meglepetéssel kellett tudomásul venniök, hogy áldozatuk eltűnt. Erre nagyon megijedtek, leszaladtak autójukhoz és gyorsan elrobogtak, anélkül, hogy áldozatukat, aki az ut szélén feküdt, észrevették volna.
 Cartit csak órák múlva találták meg. A rendőrorvos megállapította, hogy a fejlövést kapott áldozat állapota reménytelen. Később mégis ma-

gához tért, megnevezte támadóit, de részletesen nem lehetett kihallgatni.
 A rendőrség házkutatást tartott a villában s ez azzal az újabb meglepetéssel szolgált, hogy a véletlen ráve-zette a rendőrséget egy terrorista-szervezet nyomára. A lakásban fegyvereket, municiót, pokolgépet, hamis utleveleket és kompromittáló politikai iratokat találtak. A nyomozás folyik. Még újabb letartóztatások várhatók.
 Carti egyik merénylője svájci, a másik olasz egyetemi hallgató. Kézrekerítésükre nagyarányu intézkedéseket foganatosítottak.

Nem lehet védekezni az orosz gabona-dumping ellen, mert Anglia és Franciaország profitálni akarnak az oroszok olcsó áraiból

Anglia termelésének csak négy százalékát teszi ki a gabona és így megfelel számára a buza alacsony ára

Cluj—Kolozsvár, október 30. Franciaország egyik legnevezetesebb publicistája, Pertinax az Echos de Paris hasábjai nagy cikkben foglalkozik az orosz dumpingnak az európai kapitalista gazdaságra gyakorolt szomorú következményeivel. A cikk arra a végső konkluzióra jut, hogy éppen az európai nagyhatalmak magatartása miatt nem lehet egységfrontot kiépíteni az orosz dumping offenzívájával szemben.

Pertinax mindenekelőtt a nagy angol „Cooperative Wholesale Society” beszerzési szövetkezetre panaszokodik, amely nem viselkedik úgy, ahogyan kellene. A szövetkezet, amelyet ugylátszik fasciáltak az alacsony dumping-árak, százezer tonna orosz búzát vásárolt és nem törődik az angol, ausztráliai és kanadai parasztokkal, akik megülldnek a termésükben. Amerika is passzív és egyenesen jóakaratu Oroszországgal szemben. írja a francia publicista, aki egyébként annak a meggyőződésének ad kitéjezt, hogy az orosz dumping célja nem a világ gazdaságának összeomlása és az irazi orosz veszedelmet másutt kell keresni.

Az Acevárul. Pertinax cikkét reprodukálva, megállapítja, hogy a dumping ellen beindított akciónak semmilyen kilátása sincs arra, hogy sikerüljön. Lloyd George néhány nappal ezelőtt a munkanélküliség problémájáról beszélve kérte a kormányt, hogy tegyen meg mindent az Oroszországgal fennálló kereskedelmi kapcsolatok kiépítése érdekében. Anglia röviddel ezelőtt kereskedelmi szerződést kötött Oroszországgal és

minthogy a fogyasztáshoz szükséges buza nagyrésztét importálnia kell, igen megfelel neki az orosz buza fantasztikusan alacsony ára. A buza négy százalékát teszi ki Anglia mezőgazdasági termelésének és az angolok eme néhány százalék megvédésének kedvéért nem akarnak drágább kenyeret enni. A fentemlített szövetkezet százezer tonnás megrendelését éppen ezért senki sem kritizálta Angliában.

Olaszország is kereskedelmi konvenciót kötött Oroszországgal és ugyanez áll Németországra is. Az olcsó árut mindenütt előnyben részesítik. Mialatt a román delegáció Párizsban a kereskedelmi konvenció megkötéséről tárgyalt, a hadügyminisztériumban éppen árlejtést tartottak bizonyos nagy olajszállítások-

kal kapcsolatosan. Az oroszok ajánlata volt a legolcsóbb, el is fogadták azt és Oroszország egy 150 millió frankos megrendeléshez jutott. A román delegáció hiába próbálkozott a megrendelésből nagyobb kvantumot biztosítani a román petróleumipar számára.
 „Mindezekből kiderül, hogy a felfevőpiacok iránti kereslet sokkal nagyobb és az egyes országok gazdasági érdekei sokkal ellentétesebbek, semhogy Oroszország ellen közös frontot lehetne kiépíteni. Nem látjuk, mit is lehetne remélni ebben az irányban, ha Anglia, Amerika, Olaszország és Németország egyáltalán nem hajlandók egy Oroszország elleni pozitív akcióhoz csatlakozni és amikor maga Franciaország is igyekszik profitálni az oroszok alacsony áraiból”.

Duca a kisebbségek nagy barátja — amíg ellenzéken szónokol

Bucuresti—Bukarest, október 30. Duca volt belügyminiszter, a liberálisok nagytehetségű szónoka a párt legutóbbi gyűlésén a kisebbségekről is beszélt és természetesen a legmesszebbmenő ígéretekkel tette. Ezt annál is inkább megtehetette, mert a jelen helyzet alapján nem kell attól tartania, hogy a kisebbségek a közeljövőben számon kérik tőle ígéréteinek beváltását.
 — Mi teljesen tisztában vagyunk azzal — mondotta Duca —, hogy az

ország tökéletes konszolidációja érdekében szükségünk van a kisebbségekre is, akik körülbelül 4 millió lakos-ságot képviselnek. A kisebbségeket éppen ezért igazságos és testvéri elbánásban kell részesítenünk. Legyenek meggyőződve a kisebbségek arról, hogy az alkotmány keretein belül és az állam érdekeivel összhangban valamennyi jogukat megadjuk és gazdasági, valamint kulturális kívánságai-akat teljesítjük.

Portrék a váradi konferenciáról

DR. ARTHUR HANTKE

1918 nyarárt irrtunk. Budapesten országos cionista konferencia volt. Sokan a mai erdélyiek közül már ott is részt vettek. Dr. Fried Abris és dr. Blank Illés terve a cionista sajtóra vonatkozólag hosszas vitát provokált. A Zsidó Nemzeti Szövetség mostani ujonnan választott ügyvezető elnöke, Vermes Ernő is résztvett már. Jámagam is ott voltam a delegátusok között. Dr. Hantke volt a központi kiküldött. Berlinből jött, de a londoni cionista executive is tudott felelősségéről. Hiszen a cionista szervezet volt az egyetlen internacionális szervezet, mely Palesztina érdekében háborítatlanul dolgozott. Visszaemlékezem dr. Hantke beszédére. Verve-vel, de nagyon okosan és proficiás előrelátással. A magyar zsidóságot elszáradt ágnak nevezte, mely a zsidóság fáján szomorúan tengeti életét és nem akar tudni a közös gyökérről, a közös eredetről. De majd keserves kiábrándulások fogják felérezteni asszimilációs álmából ez a zsidóságot — mondotta Hantke dr. És néhány hónapra rá, a forradalmak utáni időkben, keserves igazsá lett Hantke jóslata. Kiváló elme, logikusan gondolkodó fej, nemhiába a legkeresettebb berlini ügyvédek egyike volt, mielőtt a cionizmus szolgálatába állította egész élettevékenységét. Nagyon németes „sachlichkeit”-al beszélt, minden szava meggondolt és mentes minden frázistól. Nincs benne semmi pátosz és ahogy a mai nem-részás helyzetet festette, szavaiból annyi nyugaltság és erő áradt, hogy ezzel az összes nyugtalanokat és pesszimistákat megnyugtatta. Csak államférfiak beszélnek így, kik szavaikért felelősek a parlament előtt. Az erdélyi cionisták parlamentje dr. Hantke hűben és szakszerű beszédétől új erőre kapott. Biztonságot érzeti ki a hallgatóság szavaiból, annak a hangját, aki biztos a dolgában.

Dr. Hantke nem szép ember és nem impozáns megjelenés. De minék kell oda külső dekoráció, ahol ennyi belső tartalom van? Egy hölgy a hallgatóságból — véletlenül meghallottam — odasugta szomszédjának, hogy olyan mint „Emil bácsi Debrecenből”. Arca szemüvegével együtt is, egyszerű zsidó arc. Nem zsidós, csak zsidó. Kétségtelen, hogy egyik legkiválóbb reprezentánsa a cionista vezérkarnak, mely annyi kiváló egyéniséggel rendelkezik szerte a világ minden részén.

DR. ADOLF POLLÁK

Régi harcos. Az erdélyi cionisták között nagy szeretetnek örvend. Jovialis, kedves ember, ki bonmot-jaival a magánbeszélgetések során állandó derűt szelget. Ő az élő cionista anekdótagyűjtemény. Rengőse tréfa, kedves elszólást tartogat tarsolyában. A konferencia utáni teastélyen, a váradi Kereskedelmi Csarnokban, nagyon kedvesen mulattatta a közönséget.

De mikor szerelméről, a Keren Kajemetről van szó, akkor nem ismer tréfát. Föld! föld! — kiáltja, ahogy Kolumbusz matróza jelözte az órbóc tetejéről, mikor megpillantotta Amerikát. A Simpson-jelentés csak a cionistákat nem ismerő kishitűek között jelenti a lemondást. az Adolf Pollákok új erőt merítenek a balsikerükből is, hiszen előtűnik nem a kis és nagy akadályok jelentik az életet, hanem a Végel, mely szemek előtt lebeg. Szent és melegséget adtak a konferenciának dr. Adolf Pollák szavai, kit jobban szeretünk most, mint ezelőtt.

DR. FISCHER JÓZSEF

Az „Elnök”. Róla hasábkot kellene írni. Hogy ki ő a cionistáknak, mit jelent a szigeti kerületnek, hogy jöttek a könnyek, mikor a borsai tüzvész után odament. Mennyit szaladgál a zsidóság érdekében lent Bukarestben s közben „Lex Fischer” néven egy egész törvény került bele a román törvénykönyvbe, nevét ott is megörökítte. Megjelenése, minden szava a nagy ember impresszióját kelti. Az okos politikust, ki népeért mindent áldoz. Időt, energiát s ha kellene, életét is. Mennyi viharral nézett farkasszemmel a parlamentben és másoda emberfölötti erő kellett a sok dicsőítő felfőadás között nyílegyenesen vezetni a Szövetséget kitűzött céljai felé. Most a tóhoz egyrészt lekerül vállairól. Most minden idejét az antiszemizmussal leküzdésre tudja szentelni, a belpolitikára lesz elme — de egy pillanatra sem fog meglepedezni hön szeretett ideáljáról: Palesztináról.

VERMES ERNŐ, az új elnök

Temesvár egyik legnagyobb gyárának igazgatója. Régi, kipróbált, tüzharcban megedzett egyéniség. Tudása, lelkesége a zsidó történelem és régi tanok szeretetén nyugszik. Ismeri a prófétákat, de emellett az egész zsidó irodalmat és a legújabb zsidó történelem minden eseményét és kis epizódját. Harcos egyéniség, ki a temesvári kikeresztelkedett zsidóknak kávéházban és uccán hangos „Salom”-mal köszön. Soha semmi körülmények között nem felejt el, hogy zsidó és lelkes, öntudatos harcosa az új regenerációnak. Erőskező ember, ki úgy akarja vezetni a Szervezetet, mint gyárat. Egy csavar sem hiányozhat, egy munkás sem renitenskedhet! Nem ismer kompromisszumokat, mindig és mindenkor 100 százalékot követel. Érdekes egyéniség, az új garnitúra erős ökle.

DR. NOBEL SANDOR

Vermes kardesörtetése mellett, ő a diplomata. A szó mestere. Ügyvéd em-

A német birodalmi külügyi bizottságban újra elvetették a szélső jobb- és szélső baloldal összes indítványait

Berlin, október 30. A birodalmi gyűlés külügyi bizottsága többórás ülést tartott, amelyen tárgyalták a szélső jobb és szélső baloldal részéről előterjesztett javaslatokat, amelyek a Young terv fizetési részleteinek azonnali megszüntetésére, a versaillesi békeszerződés revíziójára vonatkoznak. Az ülésen a nemzeti szocialista Fricke elnök. A bizottság vita után elvetette a javaslatokat. Elfogadott a bizottság

ber, tehát politikusbab. Szemüvege mögött okosságot és meleg kedvességet sugároz a szeme. Jó debatter, erőskező elnök, a temesvári garnitúra diplomatája.

Nem lehet őket felsorolni és méltatni egyenként.

Dr. Fischer Tivadar díszelnökről, a Parlament Klub elnökéről majd külön megemlékezem. Még az egyes vidékek nagyszerű karaktereiről. A szatmári dr. Jordán Viktorról, meg a szigeti dr. Fried Abrisról. A dévcsanak reprezentánsáról, dr. Szegő Ernőről, a leghívebb és legkitartóbb barátról. De ki tudná mind felsorolni őket, kik tíz estendeje boruban és örömben ott állanak a mozgalom élén rendületlenül, híven „hűségesen mind a sűrű”. De ez nem frázis náluk, hanem halálosan komoly meggyőződés, mely erőt ad nekik a kitartó munkára. Még ha sok törvis is sebzti őket — és korántsem annyi elismerés, melyet jogosan megérdemelnék.

Üdv mindnyájuknak!

Leitner Zoltán

Az elektro-operálás kiszorítja a műtökést

Uj korszaka nyílik az operálás módszerének — „A műtökés olyan, mint a lóvasut — megöli a villanyosítás” — Az elektro-operálással be lehet hatni az agyba és a hátgerincbe is

Filadelfia, október 30. Filadelfiában most ért véget a sebészprofesszorok világkongresszusa, amelyen az egyik világhíres tanár rendkívül érdekes kijelentést tett, amely az operálás módjának új fejezetét nyitja meg a betegek számára.

A professzor előadása szerint a modern orvostudomány fölfedezte, hogy a villanyossággal való operálással sokkal nagyobb eredményeket lehet elérni, mint a műtökéssel, amelyet az elektro-operálás rövidesen teljesen ki is fog szorítani. A professzor a párhuzam kedvéért a műtökés kezdetlegességét a lóvasutal hasonlított össze, amelyet a vil-

lanyosítás megöli, ez fog történni a műtökéssel is.

Az elektro-operálás elűnteti a vérzés veszélyét s ezzel a módszerrel olyan mentőmunkásokat is lehet végezni a beteg emberen, amire a műtökés használatlanul bizonyult. Így elektro-operálás útján minden aggodalom nélkül be lehet hatolni az agyba és a hátgerincbe is, de óriási könnyebbséget nyer az ideg bajok gyógyítása is. Komoly daganatokat is összehasonlíthatatlanul nagyobb egyszerűséggel lehet villamosítással operálni, még olyan esetben is, ahol a műtökés munkája után 60—70 ezüst kapocs volt szükséges.

Einstein, Thomas Mann, Loöbe, és Arco gróf plakátokon figyelmeztetik az osztrák választókat, hogy a rend pártjaira szavazzanak és óvakodjanak a szélsőségektől

Bécs, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák választásokat egészen szokatlan propaganda előzi meg. A pártok harcra annyira kiélesedtek, hogy arra sem a monarchia idejében, sem az összeomlás követő forradalmi években nem volt példa. Az egyes pártok nemcsak belső politikusokat és a közélet kimagasló reprezentánsait szólaltatják meg, hanem a külföld vezéralakjait is. Ujabbán kiplakátírozták Thoman Mann, Albert Einstein, Otto Braun porosz miniszterelnök és mások nyilatkozatait.

Thomas Mann a következőket írja: „Az osztrák választásoktól az államépítő pártok tiszta győzelmét várom. Amely párt Ausztriában megszilárdítja a köztársaságot, felfrissíti a kultúrát és enyhíti a nyomort, annak győznie kell. En a szociáldemokratákra gondolok. Ez az a párt, amely már bebizonyította, hogy az osztrák köztársaságot nyugodtan reá lehet bízni.”

Albert Einstein így nyilatkozott: „Ausztriában új választásokat kellett elrendelni, mert az öntudatos polgárság és parasztság felháborodott a korrupció és protekciós gazdálkodás ellen. Nem kétséges, hogy a választások után ki kerül ki győztesen? Küzdeni kell ama pártok ellen, amelyek elhasznált, importált módszerekkel teljesen tönkretesznek egy nyomorgó államot és meg akarják

akasztani Ausztria szép fejlődését. Küzdeni kell ama pártok érdekében, akik beigazolták, hogy fontosabb számukra az ország jövője, nyugalma, rendje és kulturális előbbrejutása, mint a kicsinyes pártpolitika.”

Paul Loöbe nyilatkozata: „A választások kimenetelére nem lehet kétséges. Ausztria polgársága meg fogja mutatni, hogy igazán akarja a gazdasági élet orvoslását. A választások ismét bizonyítani fogják, hogy a választók nagyrésze akarja a csatlakozást és pedig egy hatalmas német köztársaság érdekében.”

Arco gróf, a híres föltaláló, ezeket írja: „Az osztrák választása kétségtelenül jobb auspiciumok között indul, mint a németek közelmúlt választása. Ausztriában annak a pártnak kell győznie, amely fölébe helyezi az államot és köztársaságot a pártok rövidéletű érdekeinek. Az el nem vakított polgárság és a szociáldemokrácia együttesen fogja megsemmisíteni az állam ellenségeit: a klikkakat.”

A KÖNYVPIAC SZENZACIÓJA INFANTERISZT SVEJK. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

Owen Young megbeszélései Dawes nagykövettel Nemetsország pénzügyi helyzetéről

London, október 30. Owen Young amerikai bankár ma hosszabb megbeszélést folytatott Dawes londoni amerikai nagykövettel. Az Associated Press londoni tudósítójának információi szerint szóba került a megbeszélésen a jóvátételi kérdés és Nemetsország pénzügyi helyzete.

Az új ideiglenes brazíliai kormány a gazdasági életet akarja talpraállítani

Newyork, október 30. Rio de Janeiroból jelezték, hogy az új ideiglenes kormány intézkedéseket készít jogánatosítani az ország gazdasági életének talpra állítása érdekében.

A Newyork Heraldnak jelentik, hogy Veturio Vargas tábornok, a forradalmár megalom fővezére a főváros felé utazóban tegnap megérkezett Sao Paoloba, ahol hívei nagy lelkesedéssel fogadták.

Amerikában az ősziakosság egyhatodrésze néz a télen a munkanélküliség rémével szembe

Huszmillió ember a nyomor martaléka Amerikában, de Mellon a válság megszüntetéséről beszél

Newyork, okt. 30. William Breen, az amerikai munkásszövetség elnöke rádióelőadást tartott az amerikai munkanélküliségről. Ismertette a hivatalos adatokat, melyek szerint a munkanélküliek száma három és félmillió s ehhez hozzászámítva a téli növekedést, amellyel együtt ötmillió munkanélküli kell számolni e télen Amerikában. Ez azt jelenti, hogy hozzátartozókkal együtt mintegy huszmillió ember, tehát az ősziakosság egyhatodrésze a legnagyobb nélkülözéseknek néz elébe.

Newyork, október 30. Mellon amerikai pénzügyi államtitkár rádióelőadást tartott, amelyben annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az összes államok között Amerika fogja leghamarabb leküzdeni a világgazdasági válságot.

Házasfelek között nincs levéltitok

Az aradi törvényszék érdekes ítélete. Feleség, aki férjét levéltitok megsértése címén jelentette fel

Arad, október 30. Érdekes ügyben hozott ma döntést az aradi törvényszék. Pistola Aristid CFR tisztviselő felesége ugyanis bűnvádi feljelentést tett férje ellen, levéltitok megsértése címén, valamint Constantin Cojan levélkibeszítő ellen, amiért az a neki címzett leveleket férje kezébe juttatta. A levelek tartalma állítólag kényes természetűek voltak és azokról a férjnek nem lett volna szabad tudomást szereznie.

A mai tárgyaláson Pistola férji jogaira hivatkozott, a levélhordó pedig azzal védekezett, hogy a levél nem volt ajánlott és így nyugodt lélekkel átadta a férjnek. A törvényszék a perbeszédet elhangzása után elvi jelentőségénél fogva érdekes ítéletében, mindkét vádlottat felmentette. Az ítélet indokolásában a bíróság kimondotta, hogy a férjnek jogában áll a feleséghez címzett leveleket felbontani, miután házasság között nem létezik levéltitok.

Francia zsebszótárak

a kiejtés megjelölésével
Lingua: Francia liliput zsebszótárak
32 Magyar-francia rész köve 85 lej
Francia-magyar rész köve 85 lej
Schenk: Francia közl szótárak 10.
zsebalak, két rész egybeköve 136 lej
Schidlof: Francia liliput zsebszótár.
32 mindkét rész egybeköve 34 lej
Vidékére utánvétellel küldi
LEPAGE, CLUJ

Fantaszti ki tizezre

Ha kato

Cluj-Kolozs Kelet tudósítójának bizonyos jótöle nem lehet. jogoknak nevez embernek, hogy halmia szabad. A nak jogi szabály letett meg, aki pel. Az állam ember szüetlik, lehetőséget, hog leg jogilag is nisztrációs szen nyilvántartások denekfölt az a garrá lett ember telességek ellen zott egyedet kemernie, mert e veleszüetelt jog szempontból abs

Az koba emb

Es mint ahogy letnie joga van, birjon akkor, nagykoruvá lett polgar jogait kösági jog éppen az embernek, m halál joga s há gársági jogokat egyszerűen az kétségbe. A rom vény pedig száze getett a jogtalan álló törvények a daltak közé szárg egy ezen a listán egyetlen egy töl hatalmas többségos időkben az gjobb részét ho azok az emberek ral „palesztinai vezik magukat, nem szabad ebt az adófizetés és jesítése. Ha ez végigné az emi hog milyen in lampolgársági t szesit előnyben legtermészeteseb jött-mentek társ

Mi a ho

Ime: kiket de

Deklassálja a telegdi születési listák összeírása tartózkodott, ott I. A., akinek apj emberek voltak, tanította tovább dögereket. D sárhelyi városi utasította azzal. Telegden kellett gárságát. De m tanács I. A. tud a listákat lezár az állampolgárs állampolgárság pig.

Kato nak

G. M. Hughin ség lakosa. Tip dia. 1914-ben az katonának. Vő frontokat. Hába halt. A forradal bent telepedt n lenkeztett az ll eredmény: visszik erre egy m gondolkodóba ke Vissza lett utas igazolni édesap pedig mert nem 1918 december van. Illetőségre joga. — a régi

megbeszél-
gykövettei
pénzügyi
ról

wen Young ame-
bb megbeszélést
i amerikai nagy
Press londoni tu
szerint szóba ke
vátvételi kérdés
i helyzete.

s braziliai
gazdasági
praállítani

Rio de Janeiró-
ideiglenes kor-
szül toganatosi
életének talpra

ban
ság egy-
a télen a
g rémével

mor martaléka
a válság meg-
szél

William Breen,
övetség elnöke
amerikai mun-
tette a hivata-
erint a munka-
és félmillió s
éli növekedést,
6 munkanélkü-
lén. Ameriká-
gy hozzátarto-
huszmillió em-
ság egyhatod-
külözetéseknék

Mellon ame-
tkár rádióelő-
annak a meg-
ifejezést, hogy
Amerika fog-
ni a világgaz-

között
ltitok

rdekes ítélete.
titok megsér-
tett fel

kes ügyben ho-
törvényeszk.
viselő felesége
tést tett férje
se címén, vala-
levelkézből
mzett leveleket
levelek tartal-
szetük voltak
lett volna sza-

ola férji jogai-
dó pedig azzal
nem volt aján-
kkei átadta a
perbeszédet el-
óságánál fogva
két vádlottat
dokolásában a
a férjnek jo-
nzett leveleket
sefelek között

Volárok

ésével
zsebszótárak
kötve 85 lej
tve 85 lej
rak 10
kötve 136 lej
zsebszótár.
tötv. 34 lej
küldi
CLUJ

Fantasztikus indokok alapján maradtak ki tizezrek az állampolgársági listából

„Miért nem jött haza Argentínából, hogy idejében jelentkezék a születési helyén?”

Aki hat esztendeje hónapról-hónapra kap engedélyt az országban való maradásra

Ha katonának jó, miért nem jó állampolgárnak?

Cluj-Kolozsvár, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az embernek vannak bizonyos jogai, amelyeket elvenni tőle nem lehet. Ügyvényelven status-jogoknak nevezik ezeket. Statusjoga az embernek, hogy megszületnie és meghalnia szabad. A megszületésnek is vannak jogi szabályai. Jogilag csak az született meg, aki a anyakönyvben szerepel. Az államnak tehát, amelyben az ember születik, meg kell adnia azt a lehetőséget, hogy a polgár anyakönyvileg jogilag is élőlényé váljék, adminisztrációs szervet kell fenntartania, nyilvántartásokat kell vezetnie és mindenekelőtt az anyakönyvileg állampolgárrá lett embert mint törvényes és kötelességek ellenében jogokkal felruházott egyedet kell elismernie. El kell ismernie, mert ez az ember statusjoga, veleszületett joga, amelyet elvenni jogi szempontból abszurdum.

Az állampolgársági jog elkövetése kétségbevonja az ember létezését

Es mint ahogy az embernek megszületnie joga van, úgy kell hogy jogokkal bírjon akkor, midőn, mint az állam nagykorúvá lett adóizetője, az állampolgár jogait követeli. Az állampolgársági jog éppen olyan természetes joga az embernek, mint a születés vagy a halál joga s ha az állam az állampolgársági jogokat nyírálja meg, ezzel megszünteti az ember létezését vonja kétségbe. A román állampolgársági törvény pedig százezerre menő embert kergetett a jogtalanok közé, akiket a fennálló törvények a jött-mentek és kiebrudaltak közé számítanak. Es nézzünk végig ezen a listán: a százezer közül nincs egyetlen egy többségi állampolgár sem, hatalmas többségük zsidó, akik a válságos időkben az ország terheinek legnagyobb részét hordják vállukon. Ezek azok az emberek, akik akasztófahumoral „palesztinai állampolgároknak” nevezik magukat, akik számára semmi nem szabad ebben az országban, csak az adóizetés és a katonai szolgálat teljesítése. Ha ezeken a kimutatásokon végigné az ember, akkor látja tisztán, hogy milyen intencióval készült az állampolgársági törvény, hogy kiket részesít előnyben és kiket deklasszál a legtermészetesebb emberi jogoktól a jött-mentek társadalmi osztályába.

Miért maradt ki a listából a héber tanító?

Ime: kiket deklasszál.
Reklasszálja I. A. héber tanítót, aki tegnap születésű, de az állampolgársági listák összeírásakor Marosvásárhelyen tartózkodott, ott lévén az egzisztenciája, I. A., akinek apja és nagypapja is erdélyi emberek voltak, nyugodt lelkiismerettel tanította tovább a marosvásárhelyi zsidógyerekeket. De tévedett. A marosvásárhelyi városi tanács ugyanis visszautasította azzal, hogy nem itt, hanem Telegden kellett volna kérnie állampolgárságát. De mikor adta ezt a városi tanács I. A. tudomására? Amikor már a listákat lezárták és Telegden lekészték az állampolgárságról. Így maradt I. A. állampolgárság nélkül mind a mai napig.

Katonának jó, állampolgárnak nem jó

G. M. Hughin nagyküüllőmegyei község lakosa. Tipikus világháborútrágédia. 1914-ben az első között vonult be katonának. Végigharcolta az összes frontokat. Háború alatt édesapja meghalt. A forradalom után ismét községben telepedett meg és szabályszerűen jelentkezett az állampolgár listáján. Az eredmény: visszautasítva. És következő erre egy magyarázat, amely kissé gondolkodóba kell hogy ejtse az embert. Vissza lett utasítva, mert nem tudta igazolni édesapja illetőségét, másrészt pedig mert nem tudta igazolni, hogy 1918 december 31-ig illetősége joga van. Illetősége ugyanis csak annak van joga. — a régi magyar állampolgársági

törvény szerint — aki igazolni tudja, hogy négy éven keresztül egy községben adóizetető polgár volt. G. M.-nek nem volt ideje sem adót fizetni, sem egyhuzamban egy községben lakni. Mert G. M. ebben az időben puhára fővette magát az ágyugolyók izzásában és gázmaszkkal védekezett valaki ellen, aki nagyobb ur minden illetőségi törvényél és minden végrehajtónál: a halál ellen. Ezért G. M.-nek nem jár állampolgárság. Ezért őt deklasszálják a jött-mentek, a veszedelmesek, a kiebrudaltak közé.

Miért nem jött haza Argentínából jelentkezni

K. J. Nemzetisége természetesen zsidó. A világháború után kivándorolt Erdélyből egzisztenciát keresni az Újvilágba. Argentínában telepedett le és az állampolgársági listák összeírásakor jelentkezett a buenosayresi román konzulátusnál. Természetesen román utlevele alapján. Két évvel ezelőtt hazalátogatott és itt megtudta, hogy nem állampolgár. Miért nem állampolgár, kérdezheti K. J. Mert — feleli a visszautasító végzés magyarázata — nem jelentkezett személyesen állampolgársága elnyeréséért. Hogy-hogy? — kérdezheti újra K. J., hiszen jelentkezett a buenosayresi román konzulátusnál. De magyarázat erre a kérdésre is van. Miért nem jelentkezett születési helyén az állampolgársági listára? Mert a törvénynek olyan paragrafusai is van, amely „absent”-nek (távollevőnek) minősíti azt, aki az összeírások idején nem tartózkodik az állam területén. A távollévők pedig 1928 december 31-ig kellett volna jelentkeznie. K. J. pedig eddig az idő-

pontig nem jelentkezett. Így állampolgárságra nem jogosult.

Mi lesz azokkal, akik ma is külföldön tartózkodnak?

Es most önként vetődik fel a kérdés: mi van azokkal, akik még ma is távollévk? Akik román pasaporttal Párizsban próbálják legyűrni az életet és majd 1932-ben lesz annyi pénzüik, hogy szüleiket meglátogathassák. A felelet erre is megvan: ezek letaszitnak az emberi jogokkal rendelkező egyének pidesztaljáról a jött-mentek társadalmi osztályába. Hogy miért, arra mi teletet nem tudunk adni. Vigasztalásunkra szolgál, hogy még Mironescu miniszterelnök sem tud.

Hat esztendeje hónapról-hónapra

Még vannak különösen megdöbbentő állampolgársági történetek. K. F. született Déván, Hunyad megyében. Nagy kiterjedésű, tiszteletrémelő zsidó család sarja. Apja állampolgár, összes testvérei állampolgárok. 1920-ban Pestre utazott és ott rokonainál élt, egzisztenciát szerzett és a létezéséhez való jogot egy román utlevél szolgáltatta. De Budapesten bekövetkezett a munkanélküliség és bekövetkezett az idegenek revíziója. K. F. kénytelen volt hazajönni Romániába. Illetőleg nem is jött: küldték. Egyenesen a kolozsvári hadbíróshoz, amely tiltott határátlépésért 150 napi börtönbüntetésre ítélte. K. F. letöltötte az öt hónapot és most hónapról-hónapra jár a szigurancahoz, hogy születése helyén tartózkodási engedélyének meghosszabbítását készítközölje. Ha nem akarnak adni, könyörög és magyaráz: hiszen rövidesen úgy is eljön az állampolgársági tör-

vény revíziója, hiszen ez az ügy egészen ideiglenes...

Csak az a szomorú, hogy már kerek hat esztendeje ideiglenes.

Meghalt az apja, nincs illetősége

S. B. Szintén zsidó. Született az alsófehérmegyei Cseszne községben. Szülei gyerekkorában meghaltak. Apja egyik jóbarátja vette magához az árvát, aki az állampolgársági listák összeírásánál éppen két éves katonai szolgálatát teljesítette. S. B. édesapja, miután meghalt, nem tudta igazolni illetőségét. Ezért S. B.-nek sincs illetősége. Nem azért, mintha nem született volna Csesznén, nem azért, mintha nem lenne katonája a román hadseregnek, pusztán csak azért, mert nevelőapja annakidején nem adoptálta és így nem adhatja át neki illetőségét is. S. B. nem állampolgár.

Reménytelen kilincselések

Soha nem fejeznék be az esetek felsorolását, ha mindent, mindent papírra öntenék, ahány állampolgársági panasz a Zsidó Jogvédő irodában található. Ezekre megy azoknak a száma, akiknek nincs állampolgárságuk, mert elkéstek a jelentkezési határidőről. Egy másik nagy tömegnek — és ez képviseli a legnagyobb számot — nincs állampolgársága, mert a cuzista városi tanácsosok megfellebbezték állampolgárságukat és a tábla tanácsok jóváhagyták ezeket a fellebbezéseket anélkül, hogy bizonyítási eljárást kértek volna. És a sok tízezer ember hiába jár hivatalból hivatalba, állampolgársági joguktól elzárta őket egy törvény ridegsége, amely határidőhöz kötötte létezésüknek jogos elismerését. Valahogy azonos ez a határidő-rendszer azzal az elképzelhetetlen esettel, ha az anyakönyv elzárna azoknak anyakönyvi bevezetését, akiknek szülei a törvényes három nap után jelentkeznek az anyakönyvnl.

Olyan probléma ez, amelyet ezerszer és ezerszer lehetne megírni, mert ez a rendszer a legnyilvánvalóbb jogtiprás. Csak a hivatalos helyeken nem akarnak arról tudomást venni, Mert tízezes tapasztalatunk mutatja, hogy megnyugtató miniszteri nyilatkozatokból soha nem lesz új törvény. Nagyon szomorú volna, hogy ha ez a tapasztalat az állampolgársági törvény revíziójánál is beigazolódna. *Barzilay István*

Az angol kormány ismét interveniált a szovjet propagandájának beszüntetése érdekében a londoni szovjetkövetnél,

aki a stereotip választ adta: a harmadik internacionálé nem áll a szovjet-kormány befolyása alatt

London, október 30. Az alsóház mai ülésén Henderson külügyminiszter interpellációra adott válaszában bejelentette, hogy az angol kormány nyomtatékosan felhívta a Londonban akkreditált szovjetkövet figyelmét arra, hogy kormánya megszegi a propagandatilalom tekintetében vállalt kötele-

zettséget és felkérte a követe, értesse meg kormányával, hogy a kommunista propaganda folytatása veszélyezteti a két ország közötti viszonyt. A követ biztosította az angol kormányt arról, hogy a szovjet betartani igyekszik vállalt kötelezettségeit, de a propagandát kifejtő harmadik internacionálé

nem áll a szovjetkormány ellenőrzése és irányítása alatt.

London, október 30. Moszkvai jelentés szerint az orosz pénzügyi népbiztos további takarékosági rendszabályokat helyezett kilátásba, mert Oroszország nem számíthat újabb külföldi kölcsönre.

Mihalache belügyminiszter módosítani akarja a választási és közigazgatási törvényt

A parlament őszi ciklusának első ülésén megszavazzák a két fontos reformot

Bucuresti—Bukarest, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Közöltük tegnap Mihalache belügyminiszter nyilatkozatát, aki kijelentette, hogy a parlament őszi ülésének első dolga lesz a választási és közigazgatási törvény módosítása. A belügyminiszter a közigazgatási törvényvel kapcsolatban kijelentette, hogy a tartományok megteremtése jó eredményeket hozott, ezzel szemben a „falusi községek” (Comuna Rurala) létesítése rossz eredményeket hozott s mindenekelőtt is egész sereg parazitát tisztviselő létezésének vetette meg az alapját. A megyei közigazgatást a prefektusok és a megyei állandó bizottságok közötti megosztás igen jó és ezért ennek fenntartását kívánja.

A közigazgatási törvény módosításá-

val kapcsolatosan intim megbeszélés volt a belügyminisztériumban Mihalache belügyminiszter, Mirto volt belügyi alminiszter, Nicolau belügyminisztériumi igazgató és Peter Juliu közigazgatási vezérfelügyelő részvételével. Megállapították ezen az értekezleten, hogy ha a közigazgatási törvény nem hozta meg a kívánt eredményeket, ez elsősorban azért történt, mert a törvényt nem alkalmazták. Camarasescu, Muntenia tartományi igazgatója, nyíltan is kijelentette, hogy a nemzeti-parasztparti kormány egyes tagjai is szabotálták a közigazgatási törvényt, lehetetlenné téve annak alkalmazását. A bizottság elhatározta, hogy át fogja vizsgálni azokat a jelentéseket, amelyeket a tartományi igazgatók, prefektusok és mezei bi-

zottsági elnökök küldtek a törvény alkalmazásáról s a jelentések átvizsgálása után döntenek a törvény módosításának részleteiről.

— Hétéves a török köztársaság. Angorából jelentik: A török köztársaság alapításának hetedik évfordulóját ma megünnepelték. Részt vett az ünnepségeken Venizelosz és Bethlen is. A banketten Venizelosz beszédet mondott, melyben örömeinek adott kifejezést afelett, hogy a százéves török-görög háború most már véget ért s a két ország baráti szomszédságban együttműködhet a béke biztosításán addig is, míg a Balkán-szövetség megalakulásának előfeltételei adva lesznek.

Lloyd George megkezdte atakját a Fehér könyv ellen

India szolidáris a cionizmussal

A hindu nemzeti kongresszus elnöke India rokonszenvét tolmácsolta Amerika zsidóságának

Einstein professzor szózata az angol néphez

London, október 30. Az angol alsóház tegnap délutáni ülésén, a választási vita során Lloyd George szólalt fel és többek között követelte a kormánytól, hogy a palesztinai kérdésben kimerítően és világosan ismertesse álláspontját. Az álláspont amelyet a kormány a Fehér Könyvben képvisel, ellentétben áll a mandátummal, a Balfour-deklarációval, de azzal a nézetekkel is, amelyeket Macdonald miniszterelnök néhány hónappal ezelőtt ebben a kérdésben vallott.

Könnyen kényes helyzetbe kerülhet az angol kormány a Palesztina-kérdés miatt

London, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük, hogy már az angol parlament őszi szessziójának megnyitóján elhangzott az első támadás a Macdonald-kormány ellen a palesztinai programnyilatkozat miatt. Mint a New Chronicle írja, nemcsak az ellenzéki pártok foglaltak állást az új Palesztina-politika ellen, de az a munkáspárt képviselői között is általános elégedetlenséget váltott ki. A lap szerint az az elégedetlenség a választási vita során is kifejezést fog nyerni. A konzervatívok már megkezdtek a támadást, ha ebben a liberálisok és a munkáspárt egy része is részt fog venni, úgy a kormány könnyen igen kényes helyzetbe kerülhet... állapítja meg az angol lap. Valószínű, hogy Amery volt gyarmatügyi miniszter, vagy Sir Herbert Samuel, vagy esetleg a két politikus együttesen módosító javaslatot fog a törvényhozásba bevezetni, amely élesen bírálja a kormánynyilatkozatot.

John Scarr munkáspárti képviselő, akinek választókerületében sok zsidó választó van, kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy a kormánynyilatkozatot semmiestre sem teheti magáévá. Ez a nyilatkozat ellentétben áll a mandátummal és a Balfour-deklarációval sem egyeztethető össze. A képviselő kijelentette, hogy a választási vita során a Palesztina-kérdést az alsóház elé viszi.

Parmoor lord nemzeti becsületnek tekinti a mandátum teljesítését

London, október 30. A választási vita során az alsóház tegnapi ülésén Parmoor lord szólalt fel. Foglalkozott a kormány általános politikájával, majd Palesztina kérdéséről szólva kijelentette, hogy a munkáspárti kormány mindent megtett a mandátumban foglalt kötelezettségeinek teljesítésére, annál is inkább, minthogy ezt a nemzeti becsület kérdésének tekinti úgy a zsidókkal, mint az arabokkal szemben.

Az angol kormány hiúsította meg a zsidó-arab megbeszélést

London, október 30. A Daily Herald a munkáskormány lapja támadja Baldwin, Chamberlain és Ameryt a Timesben közzétett nyilatkozatuk miatt, amelyben a három konzervatív vezetőpolitikus ismeretesen állást foglalt a Fehér Könyv ellen és azt írja, hogy Baldwinék a cionista válságból politikai tőkét próbálnak maguknak kovácsolni. A Daily Herald szerint igaztalan az az állítás, mintha a munkáskormány nem folytatódná a palesztinai kérdésben elődeinek politikáját és az sem felel meg a valóságnak, hogy a munkáskormány nem próbálta volt dr. Weizmann előterjesztésére zsidó-arab értekezletet összehívni. Ez a kísérlet azonban fiaskóval végződött.

Weizmann Chaim professzor a kormánylap cikkére válaszulva kijelentette az ÓTA tudósítója előtt, hogy ő a maga részéről soha egy ilyen értekezletre nem kapott meghívást a kormánytól, bár annak összehívását többször is javasolta.

Weizmann Chaim emlékiratainak dolgozói

London, október 30. Anglia egyik legnagyobb kiadóvállalata, a Victor Colman Ltd. közli, hogy Weizmann Chaim professzor most írja memóárjait, amelyek nemsokára napvilágot fognak látni.

Prága, október 30. A csehszlovákiai zsidó hitközségek központi vezetősége,

amely éppen most ülésezik Prágában, határozati javaslatot fogadott el, amelyben tiltakozásukat fejezik ki az angol Fehér Könyvvel szemben. A határozati javaslatot küldötték nyújtotta át a prágai angol követnek.

India szolidáris a cionizmussal

Newyork, október 30. Az indiai nemzeti kongresszus elnöke, Salendra Bhowse Amerikában tartózkodik és nagyobb városokban előadásokat készült tartani. A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint Salendra Bhowse át fogja adni Amerika zsidóságának az indiai nemzeti kongresszus azon üzenetét, hogy India szolidárisnak jelenti ki magát a cionizmussal és teljes támogatását ajánlja fel a mostani válságos napokban.

Ez a hír óriási fontossággal bír. Ismeretes, hogy a palesztinai arab nacionalisták az utóbbi hónapokban állandóan az indiai muzulmánok támogatására hívatkoztak akciójukban. Angliai politikai páfordulásában ez a momentum nagy szerepet játszott, mert az angol kormány a forrongó indiai hangulatot akarta kontrakarrizálni, hogy a budhista hindukkal szemben a törpe muzulmán kisebbségnek akart kedvezni. Erre a politikára adták meg a választ a hindu nacionalisták, akik szolidárisnak jelentették ki magukat a cionizmussal.

Einstein professzor az angol néptől kéri a zsidó aspirációk teljesítését

London, október 30. Einstein Albert professzor Londonba utazott, hogy az ORT és OSE zsidó szociális intézmé-

nyek konferenciáján résztvegyen. Londoni tisztelői Einstein tiszteletére a Savoy szállóban bankettet rendeztek, amelyen Bernard Shaw is résztvett. A banketten igen érdekes tetszhalások hangzottak el, amelyeket a német és osztrák rádióállomások is közvetítettek. Bernard Shaw igen szellemes toaszban köszöntötte fel Einsteint, akit Napoleonnal és a világ többi nagyságával hasonlított össze. Mig azonban Napoleon és társai világbirodalmat alapítottak, addig Einstein a világegyetemet rendezte fel. Shaw felsorolta Newton, Galilei, Copernicus és a tudomány másik négy nagyságának nevét. Einsteint említette nyolcadiknak, majd így szólt: — Hátra volna még két hely, de valóban nem tudom, kikkel lehetne ezt betölteni. Legelőbb egyet tudnék még megnevezni, de ezt szerénységem tiltja.

Einstein németnyelvű beszédében választott Shaw felszólalására és többek között a következőket mondotta: — Nem könnyű dolog számomra — mondotta Einstein — leküzdeni azt a mély megindultságot, amely olyan kiváló embernek, mint Mister Shawnak beszéde után érthetően előgott.

— Azért jöttünk itt össze, — mondotta — hogy a sorsdözt zsidó nép sorsáról tanácskozzunk. A zsidó nép minden időben barometere volt a maga morális sajátosságával a politikai világnak. A zsidó nép mindig védetelen kisebbség volt és fájdalmas órzés tölthet el mindnyájunkat, hogy az a barometert, amelyről megemlékeztem, a jelen időkben nagyon mélyen áll. Meg vagyok azonban győződve arról, — folytatta Einstein — hogy az a kötelességtudás, amely minden zsidó ember lelkét a mai időben fűti, át fog bennünket segíteni a jelen nagy nehézségein.

— Hozzátok szólok, angol testvérek, hogy segítsetek bennünket ebben. Eppen az utóbbi napokban keserves csalódás ért bennünket, de nem szabad ezért panaszkodnunk, mert meggyőződésem, hogy az általános emberi célok elérésében nem fogunk visszamaradni. A munkánk elé tornyosuló nehézségek minden alkalommal újabb értékes forrásait adják az erőnek.

Poincare az államok széthuzása miatt az orosz dumping erőteljes kifejlődését jósolja

Párizs, október 30. Az Excelsior a buenos-ayresi La National egydőben közli Poincaré legújabb cikkét, amelyet az orosz dumpingról írt. A visszavonult államférfiu a dumpingot az államok nyugalma ellen irányzott összeesküvésnek minősíti és sajnálkozik afelett, hogy az államok nem együttesen védekeznek a dumping ellen, ami hatásos ellenszer lenne, hanem ehelyett széthuzásukkal lehetővé teszik a dumping erőteljes kifejlődését. Poincaré hangsztatja, hogy a kormányoknak ügyelniük kell arra, hogy az oktalanságot elkövetők magukkal ne ránthassák az örvénybe a többi államokat is.

Osip Dymow és Reinitz Béla darabja az antiszemiták pergőtüzében

A kampóskeresztesek követelik a darabnak a műsorról való levételét és a kultuszminiszter és intendáns eltávolítását

Stuttgart, október 30. A német progresszív elemek nagy fölháborodása kísérte azt a tüntetést, amelyet — mint azt az Uj Kelet már jelezte — a reakciók rendeztek a stuttgarti állami színházban Osip Dymow és Reinitz Béla komédiája ellen. A „Harlam árnycika“ című zenés komédia ellen antiszemiták irányították a tüntetéseket. A kampóskeresztesek nemcsak bent a színházban tüntettek a zsidó színészek és azok ellen, akiket a publikum közül zsidóknak néztek, hanem az előadás végén kint az utcán is kiabáló és esufolkodó uccakölyköket uszítottak rájuk.

Az előadás alatt percekig tartó fütty-

szó, szidalmak és lárma hangzott el, a közönség nagyrésze azonban viharos tetszéssel reagált a sivár tüntetésre.

Az esetnek folytatása is van, amely nyíben a nemzeti szocialisták nyílt levelet intéztek a kormányhoz, amelyben bejelentették, hogy legközelebb tizezer nemzeti szocialistát küldenek a színházba. A kommunisták, akik ezt az alkalmat nem akarják elmulasztani arra, hogy szintén tüntessenek, nagy ellenkezőt helyeztek kilátásba. A kampóskeresztesek akciójuk során a rendőrfőnökhöz és a württembergi kultuszminiszterhez nyílt levelet intéztek, amelyben követelték a „két zsidó“ darabjának a műsorról való levételét.

A nyílt levelet egy Otto Mayer nevű stuttgarti technikai magántanár és asszisztense, Eduard Himpel irták alá. Egyidejűleg követelték, hogy a színház intendánsa és a kultuszminiszter mondjanak le állásukról.

Morgenthaler tanár, a nemzeti szocialista párt képviselője a stuttgarti landtagban interpellációt mondott el, amelyben szintén követeli a darabnak a műsorról való levételét és a színház intendánsának állásából való elbocsátását. Morgenthaler professzor egyébként pártjának egyik legvéresszájabb demagógja. Bazile kultuszminiszter, aki a darabot maga is végignézte, újságírók előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a szindarab semmilyen tekintetben nem kifogásolható és nem is hajlandó a kampóskeresztesek kívánásának eleget tenni. Minthogy az állami színházak művészi tekintetben teljes szabadságot élveznek, nem is akar befolyani a darab további sorsába. A miniszter nyilatkozata nagyon kedvező hatást keltett Stuttgart lakosága körében. Annál dühösebbek azonban a nemzeti szocialisták, akik újabb botrányokra készülnek.

A Mentő-egyesület sorsjegyakciója

A kolozsvári mentőegyesület, mint ismeretes, sorsjegyakcióit kezdeményezett, amelynek bevétele arra szolgál, hogy a mentőegyesületnek székházat építsenek és kiegészítsék a mentők hiányos felszerelését. Az egyesület sorsjegybizottsága esütörtökön délután teán látta vendégül a sajtó képviselőit, akik előtt előbb dr. Tatar Coriolan egyetemi tanár, majd dr. Konrádi Dániel, a mentőegyesület érdekekben gazdag elnöke ismertették a sorsjegyakció célját. Dr. Tatar románul, majd dr. Konrádi magyarul mondták el, hogy a mentőegyesületet a megszűnés veszélye kényszerítette arra, hogy sorsjegyjátekot rendezzen. A mentőegyesület 1891-ben alakult Kolozsváron és 1912-ben jutott olyan helyzetbe, hogy székházat vegyen magának. A székházat azonban nem tudta az egyesület kifizetni és így a háboru után a jótálló városi tanács vette át, ahol az orvostanhallgatók számára otthont rendezett be. Azóta a mentőegyesület teljesen függő helyzetben van, különböző városi segélyekből tartja fenn magát. Efektív kész kiadásait sem tudja fedezni. Naponta mintegy 1700 lejre rug a mentőegyesület kiadása. Nincs csak egy autójuk és egy kocsijuk, holott Kolozsváron legalább öt autóra volna szükség.

Az előadók hangsúlyozták, hogy a mentőegyesület nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül szolgálja a köz érdekeit. Kérték a sajtó támogatását a sorsjegyakció propagálására, mert ez az akció az egyetlen módja annak, hogy ezt a közérdeki intézményt úgy tudják fenntartani, hogy az mindenkit kielégítsen.

— Elitelték a katonát, aki elaludt a posztján. A kolozsvári hadbíróság ma tárgyalta Cosma Sándor katona perét, aki szolgálat közben elaludt a posztján és az inspekciós tiszt körutja alkalmával elvette tőle fegyverét anélkül, hogy Cosma álmából felriadt volna. A hadbíróság az enyhítő körülmények tekintetbevételevel két havi fogházra ítélte Cosmát.

— Az angol légi forgalmi társaság a Do. X-nél is nagyobb óriásmonoplánt épített. Londonból jelentik: Az angol légi forgalmi társaság óriásmonoplánt épített, amelynek arányai meg fogják haladni a Do. X. német repülőgépet. Az óriásrepülőgép sulya 33 tonna lesz, hat Rolls-Royce motorja összesen ötezer lóerő kifejtésére képesíti. Hossza 160 láb lesz és ezer mérföldet fog megtehetni óránként 120 mérföldnyi sebességgel lezállás nélkül. A gépen öt utaskabin lesz melyek mindegyike hosszabb, mint a vasuti luxuskocsik és egyenkint ötven utas részére lesz bennük ülő és fekvőhely. A gépnek lesz természetesen külön konyhája is s ezekivül parancsnoki fülkéje és térképező kabinja.

Román ta

Minden állami b

Bucaresti—Bukare összes modern állam egyedül Romániában takarékpénztár, való függő csekk- és klir ru után az ujonnan lamennyien gyorsan külföldön nagyszerű azonban Romániában orias akadályok m szer bevezetése elé. dalya eddig a fellálik régi magyar posta még rendezetlenek H és bár eddig számos ügyek rendezésére, lik végre kilátás ar elszámolás és az er tetések kiizetése is

A román postahiv ősszeirta ugyan a niai betéteseknek ezeket egyeztetni k központban fekvő u számlákkal arra az a betétesek közül eg volna a nekik járó tén. Erre nézve is t des és remény van munkálalatok is ha nyerne.

Hátra van még e az, hogy a betéteke fogják beváltani a szoló betéteket miz tetést fognak eszkö már 1922-ben törté meg egyezést. A leg beváltás egy-egy vagyis a régi beté után egy lelt fogna

Alkalmunk volt e szelgetést folytatni igazgatóság egy ma vel, aki részt vett a szító munkálataiban a következőket mon — A postatakarék klirrhivatal most oldáshoz. Erre ann van, mert a külföld és nyilvánul meg a

— Terveztünk v előtt alaposan tanul dön bevezetett rend nálunk az ugynev rendszer látszik a Ez abban áll, hogy gécponttiban esekket állítunk fel, ab számtlaídonosok ut írásai fognak befut

— A decentralizá van az előnye, hogy zásoknak nem kell bukaresti országos ke egyes közelebb fekv lebonyolítást nverhe a magánfelekek, k latoknak joguk lesz ban is számlát ny egyes utalványozás egymás között szá

— Ugy tervezzük berendezését — íoly — hogy a legnagyobb se történhessen fenn dás. Eppen ezért m nikai eszközökkel, s szerelni a központi tisztában vagyunk a intézmény legfőbb és gyorsaság.

— Oriási kényelt

Mezőgazda és Takaréka

Cluj-Kolozsvár, C Fiókintézeti: Dej-Dés silvanei-Szilágyoseh. A ifilialt intézetek; a Takarékpénztár RT., A nek Uioara-Maros

Saját 60 ml

Foglalkozik a bankiz Átutalások bel- és kü és legpontosa

Engedélyezel

Romániában felállítják a postatakarékpénztárakat

Minden állami befizetést eszközölni lehet majd a postatakaréknál

Buenaresti—Bukarest, október 30. Az összes modern államok közül talán csak egyedül Romániában nincs meg a postatakarékpénztár, valamint az ezzel összefüggő csekk- és kliringhivatal. A háború után az újonnan alakult államok valamennyien gyorsan bevezették ezt a közhatalmú nagyszerűen bevált rendszert, azonban Romániában mind a mai napig törési akadályok merültek fel a rendszer bevezetése elé. A legnagyobb akadály eddig a felállításkor volt, hogy a régi magyar posta takarékpénztár ügyei még rendezetlenek Romániával szemben és bár eddig számos kísérlet történt az ügyek rendezésére, még csak most nyílik végre kilátás arra, hogy a végleges elszámolás és az erdélyi és bánágyi betétesek kiizetése is megtörténjen.

A román postahivatal már korábban összeírta ugyan a magyar posta romániai betéteseinek követeléseit, azonban ezeket egyeztetni kell a Budapesten a központban fekvő ugynevezett személyi számlákkal arra az esetre, ha időközben a betétesek közül egyesek már felvették volna a nekik járó összegeket Budapesten. Erre nézve is történt már intézkedés és remény van arra, hogy ezek a munkálatok is hamarosan befejezést nyernek.

lakosainak, hogy a kormány minden valószínűség szerint bevezeti azt a rendszert, hogy állami befizetéseket a postatakarék útján is lehet majd eszközölni. Ez azt jelenti majd, hogy az egyes hivatalokban megszűnik majd a rengeteg időt elrabló ácsorgás, mert az egyes lelek például adót fizethetnek be az illető adóhivatal esekkszámlájára készpénzben a postahivataloknál, vagy pedig egyszerűen saját számlájukról átutalják az adóhivatal számlájára az összeget.

— Természetesen a postatakarékpénztár valamivel kevesebb kamatot fog fizetni a betétekért, mint a Banca Nationala által megállapított hivatalos kamatláb. A esekkszámlatulajdonosok kamata természetesen ennél is alacsonyabb és csak későbbben lesz megállapítható, ha majd kialakul az az összeg, amely körül a esekktulajdonosok által állandóan forgatott tételek mozognak.

— Az új hivatal nevét is megállapították már. Casa de pastrare postale si serviciiul conto-curent public. Fiókiái lesznek ennek a hivatalnak minden fon-

A gyermekek szája - ápolása

a legegyszerűbb és legkellemesebb módon az Odol szorgalmas használata által történik. A tisztításnak különösen reggel és este — de lehetőleg ebéd után is — kell történnie. A gyermekek az Odol-lal való kiöblítést hamar megszokják, mert az Odol jó ízű és a száznak kellemes frisseséget ad.



tosabb postafióknál. Erősen bizunk benne, hogy hasznára lesznek az ország közgazdasági életének.

Az új intézmény elé a közvélemény nagy várakozással tekint, mert tényleg igen nagy szükség van rá. Tényleg demokratikus intézmény ez azonban csak akkor lesz, ha a kormány bevezeti azt a külföldön is használt módszert, hogy elsősorban adóizetéseknél igénybe lehet-

sen venni a esekkhivatalt és ha a régi magyar posta rendszeréből átveszi azt, hogy az egyes vidékeken a lakosság nyelve szerinti betétkönyvecskéket ad ki. A magyar posta is kiadott annak idején román és német ajkú vidékeken román és német nyelvű könyvecskéket. Szükséges tehát, hogy az új hivatal a magyar nyelvű vidékeken magyar nyelvű könyvecskéket hozzon forgalomba!

Ujabb hatalmas földrengés pusztított Olaszországban

A földrengést Anconában, Ravennában, Ferrarában és Rómában is érezték Anconában öt ház dőlt össze, Senigalliában huszonhét — Több mint hatvan sebesült és huszonkét halott

Róma, okt. 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Még egy félve sincs, hogy Dél-Olaszországot borzalmas erejű földrengés ráta meg, amely halottakban több ezer áldozatot követelt. A táviró most újabb földrengés hírére hozza, amely ezúttal Közép-Olaszországot pusztította végig és az eddigi jelentések szerint huszonkét halottat és több, mint hatvan súlyos sebesültet eredményezett. A föld-

rengés fészke, mint megállapították, az Adriai tengerben van. A földrengés nemcsak Senigalliában és Anconában, tehát a pusztítás fészkeében éreztette hatását, hanem Ravennában, Ferrarában, sőt Rómában is érezték. A földrengés nyomán Senigalliában huszonhét, Anconában öt ház omlott össze. A környező falvakból még nem érkeztek be

jelentések, de valószínűnek tartják, hogy halottakban a falvakban nincs veszteség. A kormány intézkedésére a földrengés-sújtotta vidékekre katonaság szállt ki, ahol megkezdtek a romok eltakarítását és a mentési munkálatokat. A földrengés következtében okozott károk összege már is jelentékenyre emelkedett.

„A fajvédelmi elmélet alapjai tudományos mezzel hivalkodó barbárságok“

Szigorúan ellenőrizni kell Hitleréket — írja Franciaország legnagyobb napilapja

A német fajvédelem megadja a lehetőséget Franciaországnak, hogy az európai egyensúly és béke őrzője legyen

Bucuresti—Bukarest, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Adeverul párizsi tudósítója hosszú és figyelemreméltó tudósításban kommentálja azt a cikket, amely röviddel ezelőtt a „gyűlöletes fajvédelem“ címmel a Tempsben látott napvilágot. A francia lap a német kampókeresztesek győzelmének apropójából felgöngyölítette az antiszemitizmus problémáját és szokatlanul élehangon foglalt állást minden rendű és rangú fajvédők ellen.

A Temps kifejti cikkében, hogy a fajok közötti egyenlőség egyik alapját képezi a civilizációnak. A hitleristákat, akik az egyenlőségnek ezen elve ellen harcolnak, éppen ezért szorosan ellenőrizni kell. A civilizált világnak kötelessége figyelemmel kísérni az antiszemita szenvedélyek és a fajvédő-áramlatok fejlődését. Akkor, midőn Franciaországban erőszakos antiszemita megnyilatkozások történtek, a republikánusok erőlyesen szembeszálltak és győztek. A Temps itt a Dreyfuss-ügyre céloz, amikor a köztársasági elemek és a munkástömegeknek sikerült oly mértékben letörni az antiszemita francia nacionalizmust, hogy az röviddel a Dreyfuss-ügy után teljesen megszűnt. Ez a gyors megszűnés bizonyítja, hogy mily kevésbé begyökerezett volt a harminc egynéhány évvel ezelőtt a franciaországi antiszemita mozgalom. Egyébként is az ósz-

szes antiszemita mozgalmak, amelyek a legutóbbi században a különböző országokban jelentkeztek (és amelyek mindig reakciós érdekeket szolgáltak), vagy teljesen megszűntek, vagy jelentéktelenné zsugorodtak össze. Semhol sem sikerült egyetlen programot sem megvalósítani.

A Temps kifejti, hogy a fajvédelem elméleti alapjai a valóságban tudományos mezzel hivalkodó barbárságok. A fajvédők kereszties háborúra a civilizáció embereinek kereszties háborújával kellene válaszolnia. A Temps Franciaországot tartja a legilletékesebbnek egy ilyen kereszties háború megszervezésére, mert — írja a lap — az „antiszemitizmus nálunk nem egyéb, mint egy letűnt mult szomorú emléke“.

A nagy francia lap azzal fejezi be cikkét, hogy az odíozus fajvédelem megadja a lehetőséget Franciaországnak, hogy az európai egyensúly és a békeszerződésök őrzője legyen.

Az Adeverul párizsi tudósítója a következő kommentárokat fűzi a Temps cikkéhez: „Nem hisszük, hogy szükség volna a civilizált emberiség kereszties hadjárata az antiszemitizmus ellen. A hitlerista fajvédelem, a mi cuzizmusunk, az osztrák heimwehrizmus le fognak önmaguktól lohadni egyszerűen azért, mert belülről és kívülről üresek és semmit sem tudnak nyújtani a tömegeknek. Az antiszemitiz-

mus nem létezne, ha a reakciónak nem állana érdekében az, hogy időnként céljaira felhasználja. Német nagyiparosok és pénzkapacitások milliókat bocsátottak Hitler rendelkezésére, hogy ez elhitthesse a választókkal, hogy a nyomorúságot a zsidók okozták. Saját erejére utalva, az antiszemitizmus, amely semmilyen társadalmi érdeket nem képvisel és amelynek eszméi megvalósíthatatlanok, a legrövidebb időn belül elpárolognak“.

— Egy évi börtönrre ítélték egy lengyel képviselőt. Varsóból jelentik: A sosnowicei bíróság több napi tárgyalás után 1 évi börtönrre ítélte Kwapinski és hathavi fogságra Zerst szocialista képviselőket. A két képviselő rövid idővel ezelőtt felszólította a parasztságot, hogy tüntető felvonulás útján is követelje jogait s emiatt ítélték el őket a fasiszta osztálybíróság.

— Bucharint is elérte végzete. Varsóból jelentik: Itteni lapok szenzációs letartóztatás hírért közlik Moszkvából. A hírek szerint a szovjetkormány őrizetbe vette Bucharint. A letartóztatás előzményei, hogy a kommunista párt központi bizottsága a jobboldali forradalmi hangulatok állandó fokozódása után küldöttséget menesztett Bucharinhoz Leningradba, hogy írjon alá egy kiáltványt, amelyben elítéli a jobboldali destrukciót. Bucharin nem volt hajlandó a manifesztum aláírására, amiért Sztalin parancsot adott az őrizetbevételére. Ez a napokban meg is történt.

Yesület cíója

gyesület, mint kezdeményező arra szolgál, nek székhatározásokat a mentők. Az egyesület törtökön délről a saját köréből dr. Tatar ár, majd dr. Tőgyesület érte ismertették a Tatar román-nyagyardal mondásületet a megszerítette arra, rendezzen. A alakult Kojutott olyan at vegyen manban nem tudsi és így a hási tanács vette gatók számára zóta a mentőgő helyzetben i segélvekből ektív kész kizetni. Naponta a mentőegyesü egy autójuk és lozsváron legűkség.

ozták, hogy a ségi és felekezőlálja a köző támogatását gálására, mert módja annak, ntézményt úgy y az minden-

aki elaludt a hadbíróóság ma katoná perét, udta posztján rutja alkalmánélkül, hogy volna. A hadbíróenyek tekintetogházra ítélté

mi társaság a riásmonoplántik: Az angol riásmonoplánt i meg fogják epiológópét. Az tonna lesz, hat esen ötezer ló-Hossza 160 láb og megethetni sebességgel le-utaskabin lesz szabb, mint a gyenkint ötven ülő, és fekvőszetésen külön arancsnoki fül-

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt

Cluj-Közsvár, Cal. Reg. Ferd. 7. sz
 Fiókintézetei: Dej-Dés, Beclean, Betlen, Cehal-silvaniei-Szilágyosah, Jibou Zsibó, Zilah-Ariliat intézetek; a Nagyenyedi „Kisegítő“ Takarékpénztár Rt., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókiintézete.

Saját tőkét 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl.

Engedélyezett devizahely.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

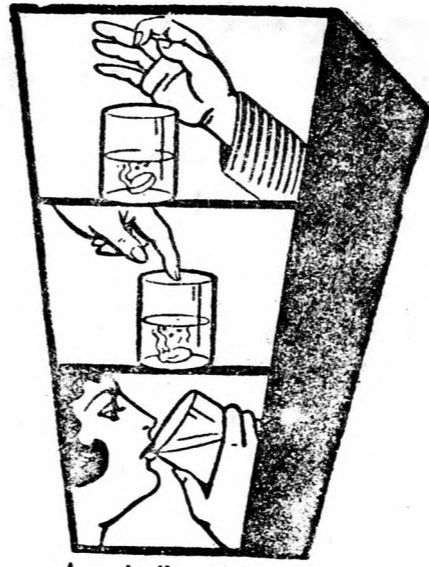
—A kolozsvári Brith Trumpeldor híre. A Bétár parancsnoksága közli tagjaival és mindazon érdeklődőkkel, hogy a vasárnap d. u. teadélutánját egy héttel elhalasztotta. Ugyanakkor szervezeti kötelességének tesz eleget azzal, hogy korporatívve átmegy a sómerek teadélutánjára.

— Sómér-táncdélután. Városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg a Sómér táncdélután iránt, mely november 2-án, vasárnap délután 4 és félórán kezdettel lesz megtartva a Calea Victoriei 99. sz. alatti saját otthonunkban. Elsőrendű Jazz-band zenekarról gondoskodva van, úgy, hogy a kedves vendégeinknek igazán felejthetetlen szórakozást fogunk nyújtani. Mindenkit külön szívesen lát a rendezőség.

— Modern mozgásművészeti iskola Kolozsváron. Egy eddig erősen érzett hiányt pótol Kolozsváron a november 1-én megnyíló új ritmikus torna és tánc iskola. Az iskola vezetője Pap Vera, kiválóan képzett szakember. Magyar- és Németországban végezte tanulmányait, diplomáját Rudolf von Laban mozgásművészeti főiskoláján szerezte. Metódusa, amely Laban, Mensendieck, Daleroze és Szentpál módszereinek kombinált, egyéni alkalmazása, eredményesen vált be budapesti és temesvári iskoláiban. Felnötteknél és gyermekeknél egyaránt valóságosá váltotta jellemadatát: „Harmonikus mozgásban a szépség.” Kolozsvári iskolája a legmodernebbül és leghigiénikusabban berendezve, a Calea Reg. Ferdinánd (Ferenc József ut 59. sz. alatt) nyílik meg. Pap Vera egyik specialitása különben, zsidó táncok betanítása.

— GREDINÁR AURÉL HIRLAPÍRÓ MEGKEZDTE A SAJTÓPÉREBEN HOZOTT NYOLCNAPOS BORTÖNBÜNTETÉSEIT. Emlékeztetes, hogy a kolozsvári törvényszék annakidején nyolc hónapi börtönbüntetésre ítélte Gredinár Aurél újságíró, aki az egyik kolozsvári lapban szellőztetett egy, Andrei törvényszéki elnök ellen benyújtott bünvádi feljelentést. Az ügy fellebbezés folytán a táblához került, mely Gredinár Aurél büntetését nyolc napra szállította le. A semmitőszék jóváhagyta a tábla döntését. A végzés ma érkezett meg Kolozsvárra és az ügyészség sietett végrehajtani is az ítéletet. Gredinár Aurél a rendőrség azonnal elővezette és a hírlapíró anélkül, hogy a jogszó szerint felolvasták volna előtte az ítéletet, már meg is kezdte büntetésének letöltését.

— A NAGYBÁNYAI AVIVA-BARRISSZIA MŰSOROS TÁNCSTÉLYE. A nagybányai Aviva-Barisszia a dési Aviva-Barisszia műkedvelő gárdájának közreműködésével nagy érdeklődés mellett rendezte meg táncstélyét október 25-én szombaton este. Az estélyt a Haktiva vezette be majd Singer Zoltán, a dési Barisszia rosrinája mondott prólogust. Schwartz Edith nagy tetszést arató táncszáma után Mandula Elvira szargon szavaltokat adott elő, majd Hirsch Edith kupléi frappirozták a közönséget. A hirtelen ember című egyfelvonásos vígjátékban Herskovits Jolán, Frank Aranka, Hirsch Bubó, Herskovits Sándor és Goldstein Jenő szerepeltek. Gerson Adolf szavallata után Goldstein Olli és Tevjovits Piri groteszk táncszáma következett, majd a műsor utolsó számaként Vámos Leó és Dávid Ernő petrozsenyi barissziánusoknak „Egy énekes szomorúsága” című egyfelvonásos paródiáját adták elő, amelyben Hirsch Edith, Léb Sári, Noé Andor, Blatt Dezső és Klein Ferenc szerepeltek. Műsor után tánc, majd szépségverseny következett, amelynek győztese Gerson Manyka lett. Az estélyt az együttlévő mintegy nyolcvan Aviva és Barissziánus reggelig tartó kommerce zárta be. Az estély megrendezésében Vértes Magda, Gerson Adolf, Adler Jenőné, Herskovits Adolfné, Jakab Samuné, Deutsch Manei, Schwartz Ignác és Winkler István működtek közre. (s. z.)



Igy kell szedni az

Aspirin-tablettákat.

Nékülözhetetlenek a hűlések, rheuma és grippe elleni küzdelemben. Ezen betegségek ellen legyen otthon egy csomag állandóan készenlétben. Az Aspirin-tabletta a szívre nem ártalmas. Az Aspirin-tabletta egyedülálló az egész világon.



A legközelebbi választások után szabaddá teszik Amerikában a bor és sör forgalmát

London, október 30. A Daily Telegraph jelenti Newyorkból, hogy a botrányos mértékű öltő alkoholempészs következményeként valószínű, hogy a választások után szabaddá fogják tenni a bor és sör forgalmát, mert úgy a republikánusok, mint a demokráta-

pártok híveinek többsége a prohibíció reformja mellett van. Lehetséges, hogy nyilvános alkoholkímérő helyiségek nyitvatartását nem fogják engedélyezni, de kétségtelen, hogy a prohibíciós törvény a mai formájában nem maradhat fenn.

A Formosa-szigetén élő malálok nyolcvan japánt lenyakaztak, 380-at halálosan megsebesítettek

Izgalmas részletek kerültek nyilvánosságra a Formosa-szigeti „fejvadászok” vérengzéséről

London, október 30. Tókióból hoztalmas részleteket táviratoznak a Formosa szigetén élő „fejvadászok” japánok körében véghez vitt vérengzéséről. Niitakayamatban japán iskolai sportünnepély volt, amelyen számosan vettek részt a Formosában letelepedett japánok közül. A félvad maláj „fejvadászok” megrohanták a sportünnepély nézőközönségét és az első sorokban néhány perc leforgása alatt kardjaikkal nyolcvan japánt lenyakaztak. A nézők soraiban a malálok megjele-

nésére vad pánik támadt. A menekülőni igyekvők egymást taposták le s még könnyebb munkát szolgáltattak a vérengző félvadaknak. A pánikban 380-an sebesültek meg. Közülük csak 48 sebesült tudott elmenekülni, a többieket levágták a malálok. A fejvadászok hordája megtámadta a rendőrállomást is és szabályszerű harcot vívott a karhatalommal. Két rendőr fejét a harcban lemetsztették. A sziget északi részén zászlóaljkat tettek partra, hogy a malálokat megfékezhesék.

A bizalomodás és a fokozott munka jegyében zajlott le a Wizo váradi konferenciája

Oradea—Nagyvárad, október 30. E hó 27-én zajlott le Nagyváradon az Ullmann-palotában a WIZO nőegyletke erdélyrészi konferenciája. A konferencián képviseltették magukat a váradon kívül Temesvár, Kolozsvár, Arad és Székelyudvarhely WIZO hölgyei. A gyűlést dr. Roth Dezsőné, a WIZO országos szövetségének elnöknője nyitotta meg általános figyelem közepette. Lendületes beszédében kitért arra a csapásra, ami angol kormánynyilatkozat kapasan érte a cionista mozgalmat. Sokkal súlyosabb bajokat is kihevertünk már — egymond — és bizonyos, hogy a zsidó akarás és áldozatkészség megint meg fogja hozni a zsidó nép számára a várt esodát. A súlyos események szolgáljanak intő példaként az összetartás és a munka fokozására.

Özv. Wertheimer Samuné (Kolozsvár) a kolozsvári asszonyok ragaszkó-

dását tolmácsolja és biztosítja a konferenciát, hogy Kolozsvár WIZO-női törhetetlen hűséggel továbbra is kivesszük részüket a munkában.

Feuerstein Kálmán a dési WIZO nevében üdvözi a konferenciát. Kertész Mártonné a Keren Kajemetről tartott értékes referátumot. Weinberger Nándorné a Keren Hajjeszód körül elvégzett női munkáról referált. kihangsúlyozva a fontos munkát, amit ezen a téren még végezniük kell mindazonoknak, akik Erec Jiszraelben egy új zsidó élet hajnalhasadását látják.

Pollák Adolf a Keren Kajemet palesztinai delegátusa a nőknek a Palesztina-munka körüli fontosságáról tartott nagy figyelemmel kísért beszédet.

Reiter Lunka (Temesvár) a palesztinai WIZO-munkáról és az erdélyi federációról beszélt, dr. Weill Adolfné kultuszreferátumában a zsidó nőnek a szellemiség terén való szerepéről

mendott értékes dolgokat. Rosenfeld Angi a WIZO-leányok nevében szóla fel, kérve az asszonyokat, hogy legyenek utmutatók a leányok munkájában.

Dr. Arthur Hantke buzdító beszédét után Roth Dezsőné bezárta a konferenciát. A konferencia határozatai között foglal helyet az az intézkedés is, hogy a WIZO országos bazárát Aradon fogják megtartani.

— A kolozsvári Mizrachi-ifjúsági csoportok Oneg-Sabbat estje. A kolozsvári mizrachi ifjúság vezetősége elhatározta, hogy ezidén is megrendezi az évek szokásos péntek esti Oneg-sabbat előadásokat, melyek mindig is nagy érdeklődésre tartottak számot. Polyó hó 31-én péntek este fél 9 órakor, az izr. hitközség nagytermében, Calea Regele Ferdinánd 52. sz. alatt rendezi meg a szezon első estjét. Előadók: rabbi Klein Eliahu és Slomó Zamroni. Vendégeket szívesen lát és pontos megjelenést kér a Vezetőség.

— Scotus Viator a jugoszláv diktatúra ellen. Prágából jelentik: Scotus Viator, a Lidove Naviny című prágai lapban cikksorozatot közöl, amelyben a jugoszláv viszonyokkal foglalkozik. Ebben a cikksorozatban súlyosan elítéli hangon emlékezik meg az angol publicista a diktatúráról. A Prager Presse kormánypárti német sajtóorgánium válaszol erre a cikksorozatra és védelmébe veszi a diktatúrát.

— A WIZO munka-bizottsága ma este törtök délután 5 órakor tartja a Szövetség helyiségében, Str. Baron L. Pop 10. első megbeszélését, amelyre a munka-bizottság tagjainak megjelenését kéri.

— Tárgyalás előtt az ügyvéd gyilkosának pere. Közölte az Uj Kelet, hogy Ács Sándor ez év június 23-án lelőtte dr. Kozma Miklós esernátfalvi magyar ügyvédet, aki idegcsökkos, háboruban tönkrement ügyfele ellen végrehajtást rendelt el. A brassói törvényszék Ács Sándort és a vele közös háztartásban élő Pavel Katalint 15—15 évi fegyházra ítélte. Az ügy fellebbezés útján héténa a brassói királyi ítélőtábla elé került. Érdekes a dologban, hogy a brassói ügyvédek nem akarták vállalni kari szolliaritáshól a két elítélt védelmét, úgy, hogy Kolozsvárról Giurgiu János fogadott védeni.

— Vasúti szerencsétlenségék Oroszországban és Angliában. Moszkvából jelentik: a Krim felé vezető vasútvonalon súlyos szerencsétlenség történt, amelynek több halálos áldozata van. Egy személyvonat összeütközött egy másik vonattal, több kocsi és két mozdony megszerült. A halottak száma 14, a sebesültek ismeretlen. A Cseka azonnal vizsgálatot indított és 15 évet letartóztatott. — Londonból jelentik: Toungov-állomáson (Indiában) súlyos vasúti katasztrófa történt. A rangoon-mandalai személyvonat kiskilott, valószínűleg politikai merénylet következtében. Eddig két halottról és számos sebesültről érkeztek jelentések.

— Felmentették a csalással vádolt két mérnököt. Közölte az Uj Kelet, hogy a dési törvényszék az elmúlt év decembereben 30. rendbeli csalásért két évi börtönnel ítélte Lauthmann Izidor és Pölöskei József kataszteri mérnököt az országgyűlés alapján, hogy a Felsőszécs községben megejtett kataszteri földmérések alkalmával megkárosították a gazdákat. A két mérnököt le is tartóztatták és 1 évi fogvatartás után 200—200 ezer lej övadék ellenében engedték szabadlábra. Akik közelebbről ismerték Lauthmann és Pölöskeit, meg voltak győződve a feddhetetlen emberek ártatlanságáról. A vádlottak a tárgyalás során váltig hangoztatták, hogy a gazdáktól jogosan vették fel az ezer lejelet, minthogy ezért a pénzért olyan munkateltjesítményt adtak, amire nem voltak kötelezettek. Másodfokon ma tárgyalta ezt az ügyet a kolozsvári Királyi Itélőtábla Dimitriu tanácsa. Radulescu és Petroviciu táblabírák részvételével. Az elnök a legtágabb bizonyítást rendelte el. Kihallgatták többek között Munteanu kataszteri inspektort is, akinek szakvéleménye alapján és dr. Giurgiu János kolozsvári és dr. Dragoș Teofil nagybányai ügyvédek meghallgatása után a tábla tanácsa felmentette a két mérnököt. Dr. Liviu Ilea főügyész-helyettes az ítéletet megfellebbezte a Semmitőszékhez.

A KÖNYVPIAC UJDONSAGAI AL-LANDANO KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

Az első erdélyi tankönyv zsidó számban

Edelstein M. Dávid „e moza.cá” című

Mindazon erdélyi tanfériak, akik külső és tanügyi értekezlet szusokon résztvettek, erdélyi zsidó iskolák talán az a legnagyobb nek direkt, zsidó iskolák román nyelvű tan

Néhány esztendő el egy kísérlet egy ilyen kiadására, de az nem szerkesztőbizottság hiányzott a lendítő arra, hogy a lelkes nem fognak reáfizetni

Annál nagyobb elhatározást M. Dávidot, a városi ort. izr. iskola ki több évi munkájában nyagi áldozattal a vette arra, hogy a zsidó viszonyok szám a zsidó társaság román nyelvű megalapítása és k

Ezen első kísérlet történt, amelyet fognak üdvözölni nem iskolák hanem az állami és más iskolákban eddig nélkül lenek egy könyvű román nyelvű zsidó tankönyv.

Edelstein különösen van ezen könyv megírását kitünő talmudista és így a munkához tettek az eredeti felletta, másrészt pedig ezeli a román nyelvű mert; mindezen felül azon pedagógiai képzési nélkül a tankönyvetlen.

A „Hittan” történelmi könyv a Szentírás világ teremtésétől a kettészakadásáig terjedő eseményeket részletezi, így a zsidó történelem eseményeket logikusan, lelkes sorrendben egyes homalvos pontos szellemben világos stani rész meg a vonatkozó előírások (kivétel) maul ki folyó és ünnepeknek jelentésének fejtegetésével és gvasznapok sorrendben, ahogy az man egymást követik

Különösen teszi alkvet az erdélyi zsidó gyerekek körülmény, rövidke, stilusa világos, nyelvvezete pedig az még azon tanulóknak, akiknek román nyelvű kezdeteles. Így meg van arra, hogy a zsidó iskola valamennyi tanulója a középiskolákba a jó eredménnyel fog a könyv a közoktatás által aprobált. Megrendelhető a száma. IV. Str. Pop 10. 45 lej.

A drágakő és az ékszer mesterdami jelentés szomszédos iparban nagyarányú redukciót vittek keletkezésük között, mint Antwerpenben a drágakő iparban a heves kőkötések alig történelmi nyenkor karacsony eladás szokott bekövetkezni, hogy az árak lecsökkenjenek.

Az első erdélyi román tankönyv zsidó iskolák számára

Edelstein M. Dávid „Carte de religiu e mozaică” című könyve —

Mindazon erdélyi zsidó vezér- és tanügyi értekezleteken és kongresszusokon résztvettek, tudják, hogy az erdélyi zsidó iskoláknak bajai között talán az a legnagyobb, hogy nincsenek direkt, zsidó iskolák számára megírt román nyelvű tankönyveink.

Néhány esztendő előtt történt ugyan egy kísérlet egy ily zsidó tankönyv kiadására, de az nem jutott tovább a szerkesztőbizottság megválasztásánál. Hiányzott a lendítő erő és a garancia arra, hogy a lelkes kezdeményezők nem fognak reáfizetni idealizmusukra. Annál nagyobb elismerés illeti Edelstein M. Dávidot, a temesvári zsidó iskolák vezetőjét, aki több évi munkájával és tekintélyes anyagi áldozattal az első kísérletet tette arra, hogy az erdélyi zsidó tanügyi viszonyok számbavételével az első zsidó tárgyú román nyelvű tankönyvet megírja és kiadja.

Ezen első kísérlet egy zsidó hittankönyv történet, amelyet nagy örömmel fogadtak a zsidó iskolák, hanem azon hitoktatók is, akik az állami és más nemzetiségű iskolákban eddig nélkülözni voltak kénytelenek egy könnyű nyelvezettel megírt román nyelvű zsidó hittankönyvet.

Edelstein különösen predestinálva van ezen könyv megírására, mert egyrészt kitűnő talmudismerő és hebraista és így a munkához szükséges ismereteket az eredeti forrásokból merítette, másrészt pedig éppoly ügyesen beszéli a román nyelvet is, mint a héber; mindezen felül pedig meg van azon pedagógiai képzettsége és érzéke, ami nélkül a tankönyvet irni lehetetlen.

A „Hittan történeti részében a könyv a Szentírás nyomán felöleli a világ teremtésétől a zsidó birodalom kettészakadásáig terjedő összes fontos eseményeket rövid fejezetekre osztva, úgy, hogy azok megtanulása már ezzel is meg van könnyítve. Az eseményeket logikus következettséggel, helyes sorrendben tárgyalja és az egyes halmloz pontokat hárvománvos szellemben világítja meg. A választani rész pedig a mindennapi életre vonatkozó előírásokból (imák, cselekedések) maui ki folytatja a szombat és ünnepek jelentőségének és előírásának fgynegetésével, míg végül a hit és gvasznapokat ismerteti azon sorrendben, ahogy azok az év folyamán egymást követik.

Különösen teszi alkalmassá a könyvet az erdélyi zsidó gyermekek számára az azon körülmény, hogy mondatai rövid, stílusa világos és gördülő, nyelvvezete pedig oly könnyű, hogy azt még azon tanulók is megérthetik, akiknek román nyelvi készsége még kezdetleges. Így minden remény meg van arra, hogy a könyvet az elemi iskola valamennyi osztályai, továbbá a középiskolák alsóbb osztályai is jó eredménnyel fogják használni.

A könyv a közoktatásügyi minisztérium által aprobálva van, így annak bevezetését mi sem gátolja.

Megrendelhető a szerzőnél, (Timisoara, IV. Str. Pop de Băsești II.) 45 lej.

Fleischer Lipót

A drágakő és az ékszer is rossz üzlet. Amsterdami jelentés szerint a gyémánt- és ékszeriparban nagyarányú munka- és áreredukciót vittek keresztül. A gyémántkőrücsök között ugy Amsterdamban, mint Antwerpenben, nagy a munkanélküliség. Az óralanc és a hamis drágakövek iparában a helyzet hasonló, üzletkötések alig történnek, pedig máskor nyakon karácsony előtt nagy fellendülés szokott bekövetkezni. A nemes és nem nemes drágakövek piacán annak darta, hogy az árak leestek, semmi formában nincs.

„Vilmos császár is megirigyelhetné Mussolini beszédét”

Nagy az ijedelem a francia dip'omáciában — Délkelet-Európában a Duce fog diktálni

Mussolini beszéde egy igen közeli háboru beköszöntése

Párizs, október 30. Az egész francia sajtó megdöbbenéssel ír Mussolini kardcsörtető beszédéről. A lapok kijelentik, hogy Franciaország és Olaszország között olyan mély szakadék képződött, amelyet semmiféle diplomáciai mesterkedés nem állíthat helyre. Mussolini meg akarja félemlíteni Franciaországot és a leszerelést csak addig követeli, amíg az Olaszország érdekeit nem sérti, Boris és Giovanna esküvéje és Achmed Zogu közeli halála megerősíti, hogy Mussolini azt kívánja, hogy Délkelet-Európában

minden egy történéj, ahogy ő akarja. Az angol sajtó franciabarát része ugy ír Mussolini beszédéről, mint egy igen közelálló háboru beköszöntéséről, mert az egész világ legyverkezik és Mussolini egy új II. Vilmos császárnak képzel magát. Olyan ez a beszéd, — írja a francia sajtó — hogy a német excsászár is szörnyen büszke lehetne rá. Európa béke-kéje veszélyben van és az európai béke megkivánna, hogy a Duce mérsékelje magát.

KÖZGAZDASÁG

Olaszország nagyobb tétel tengerit vásárolna az állami tartozások számlájára

A belföldi gabonapiacra a nagyvásárlók szükségleteinek fedezése után a forgalom minimálisra csökkent — A bányási nagymalmok a kedvező exportuárvárral melege nagy mennyiségű beszállított gabonát vásároltak

A nemzetközi gabonapiacokon az utóbbi hetekben viszonylagos nyugalom van, amit optimista gazdasági körök azzal magyaráznak, hogy a piac az árak közeli emelkedésében bizik. Egyébként is ezekben a hónapokban az árak alakulását mindig élénkülés szokta felváltani és éppen ezért a termelők eladásainál rendszerint nagyobb tartózkodást is tanúsítanak. Az orosz dumping kilátásait ma már világszerte nyugodtabban itélik meg. Szakkörök szerint a csikágói árutözsde az a határozata, mely szerint Amerika orosz búzát nem vesz át, azt eredményezheti, hogy az orosz szovjet eladásai lefedezésére európai, vagy más eredetű árut lesz kénytelen vásárolni, tehát előállhat az a helyzet, hogy az árak emelkedni fognak.

Belföldön a gabonapiac helyzete egyelőre szintén teljesen stagnál. Mivel a nagyvásárlók szükségleteiket jórészt fedezték, a piacon a forgalom a minimálisra csökkent. A legutóbbi napokig egyébként élénk kínálat mellett a kereslet még mindig gyengén alakult, azonban a piac számol azzal, hogy az időjárás rövidesen megváltozik és a felhozatal természetesen visszafejlődés folytán a kínálat is csökkenni fog.

A tengeriüzlet szintén stagnál, bár hírek szerint Olaszország nagyobb tétel kukoricát akar átvenni. Ennek a tranz-

akciónak sikere azonban bizonytalan, mert beavatottak szerint, az olaszok az átvételre kijelölt mennyiség értékét adósságtörlesztésre akarják fordítani. A tengeri ára, a többi gabonaművek alakulásához hasonlóan szintén tartott és szakkörök emelkedésre esküis a felhozatal szezonális csökkenése után számíthatnak.

Szakkörök kedvezően fogadták a kormányzat legutóbb kiadott rendelkezését, mely szerint a Temesvár-Béga állomásokra irányított gabona fuvardíját 11 ezer lejről 6 ezer lejre mérsékeltek. Ez a rendelkezés lehetővé teszi, hogy az ideai gyenge sikéru bánati árut a nagyobb sikértartalmu beszállított búzával feljavitassák. Az ideai bányási gabona kenyérliszteknél 16—20 százalékos, középliszteknél 26—28 százalékos sikértartalmu, míg a beszállított kenyérliszt 30 százalékos, a középliszt pedig 36 százalékos sikértartalmuak.

A bányási nagymalmok az új export fuvardíj mellett nagyobb mennyiségben vásárolták beszállított árut, mert az így feljavított exportanyag jó üzletet bizonyított. Ezenkívül a malmok együttes akciót indítottak, hogy a kedvezményt terjesszék ki a lisztre is. Ennek érdekében főleg a regáti nagymalmok dolgoznak, szakkörök szerint, a siker kilátásával.

Italméresi illetékek létesítése. A cluj-i Kereskedelmi és Iparkamara — a kereskedelmi és iparügyi minisztérium 94029—1930. sz. leirata alapján — az érdekeltek tudomására hozza, hogy a szeszgyártást és italmérést szabályozó törvény 2. szakasza értelmében nem lehet semmilyen más illetéket létesíteni a szesz italokra, mint amelyeket a törvény előír.

Uj dróthengermű Hollandiában. Amsterdamból jelentik: A hollandiai vasipar kedvezőtlen helyzetét arra vezetik vissza, hogy az országban nem működik dróthengermű. A vezető holland ipari körök ebben az ügyben megkeresést intéztek a kormányhoz, amely bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására. A bizottság záros határidőn belül el fog készülni jelentésével, amelynek alapján a kormány maga is támogatni kész a holland vasiparnak ezt a tervét.

Olesőbb lesz a nikkell. Londonból jelentik: Az International Nickel Company fuzója a Mond-Nickel Company-nél nikkelterme éssének 90 százaléka lékát egyesítette. Ezzel egyidejűleg a nikkellárak is estek. Az árak esőkenése pedig tovább tart, ami összefügg a fémipari piacon uralkodó általános ellanyhulással. A kanadai nikkeltermés 1925-ben 38.700 tonnáról 65.400 tonnára emelkedett 1929-ben. A világ nikkell termelési szintje közel negyven százalékkal emelkedett. Az acélipar, a nikkell legfőbb igénybevevője, az elmúlt év közepe óta már nem volt abban a helyzetben, hogy fokozott mértékben teljesítse a termésteherrel horganyozást. Ez a körülmény is természetesen hozzájárul az árak újabb eséséhez.

Bevezetik a bukaresti börzén az elő- és utótözsdei. A bukaresti tőzsdetanács mindenképpen emelni akarja a tőzsdei forgalmat s ennek érdekében intézményesíteni akarja a külföldi tőzsdéken szokásos, a tőzsdeidő előtti és utáni üzletkötéseket. Hír szerint az elő- és utótözsdeben majd csak a remisiók fognak üzletet köthetni, akiknek működését ez alkalomból újonnan szabályozzák. Puresónak találjuk az ilyen seccitési kísérleteket, mert amint a külföldi példák mutatják az elő- és utótözsde idején rendszerint a könnyelmű árspekulációk nyomulnak előtérbe s a mostani depressziós hangulat mellett csak a kontremín árrömbölő tevékenységének fog ez könnyítést nyújtani.

Görögországból dohányt. Németországból vasuti anyagokat vásárol Románia. Bukarestből jelentik: Az autonóm jövedéki pénztár igazgatósága megbízta Stefanescu kereskedelmi igazgatót, hogy utazzék Görögországba, ahol macedón dohányt vásároljon a romániai érvaretták minőségének feljavítására. Egyelőre 40 ezer kilogram macedón dohányt akar venni a dohányjövődék. A minőség feljavítását célzó vásárlás az ideai dohánytermeléssel van összefüggésben. Ez évben ugyanis az egész ország területén 25 millió kilogram dohányt természetettek, vagyis mennyiségileg a termés meghaladta a múlt évit, a jobb minőségű dohánvokból azonban kevés termelt, ezért kell macedón dohányt vásárolni a monopóliumnak. Az államvasutak vezérigazgatósága kétfagu delegációt küldött ki Németországba azzal a megbízással, hogy látogassa végig azokat a német nehézipari vállalatokat, amelyek az utóbbi években vasuti anyagokat szállítottak a CFR-nek. A delegáció, amelynek tagjai Milescu mérnök, a CFR gazdasági osztályának igazgatója, felhatalmazást kapott arra, hogy Németországban 30 millió lej értékű megrendelést csináljon a vasut modernebb felszerelésének beszerzése céljából.

A CFR tarifapolitikája miatt ismét tért vesztett a román fa. Tudvalevően a román tűzfának még most is egyik legfontosabb export-piaca Magyarország, illetőleg Budapest. A magyar államvasutak az utóbbi napokban 40 százalékkal csökkentették a belföldi állomásokon feladott magyar származásu tűzifa szállítási díját. Ezen nagyarányu tarifaredukció következtében az odligi a nagy termelési költségek következtében a pesti piacon versenyekeptelen dunántúli fa erősen konkurenciaképes lett Pesten. A román tűzifatermelők iniciatívájára Manolescu kereskedelmi miniszter most an kétra hívta össze a CFR tarifabizottságát, hogy a magyar export érdekében mérsékelje a Pestre irányuló tűzifa szállítási díját. A tarifabizottság azonban meghiúsította a minisztérium kísérletét azzal a megokolással, hogy a gabonafuvarok leszállítását csak a tűzifarifa emelése ellenében tudják keresztülvinni s most erről a rekompenzációról semmi esetre sem mondhat le a CFR.

DVAKODJATOK ES VEDEKEZZETEK BELÉLEGEZVE A VALDA PASTILLÁK

PERFÖTLENÍTŐ EMANÁTIÓT MELYEK, BELÉLEGES ÁLTAL KÖZVETLEN HATÁSSAL VÁNNAK A LEGZŐ SZERVEZÉSRE

A TOROKFÁJDALMAK, ASZMA, MEGHÜLESÉS ES NÁTHÁK MINDEG HATÁSOSAN ELKERÜLHETNEK EZEN INTÜMŐ ANTISEPTIKUS SZER ÁLTAL

MINDEG LEGYEN KEZNEL EGY DOBOZ

VALDA PASTILLA

A DOBOZ 'AC' MIMILITÁR KAPNÁTO MINDEG GYOGYSZERHÁZBAN

dolgokat. Rosenh...
nyok nevében szólal...
nyokat, hogy legye...
leányok munkája...
tka. buzdító beszéde...
bezárta a konferen...
a határozatai közöt...
intézkedés is, hogy...
bazarát Aradon fog...
izrach-i ifjusági es...
estje. A kolozsvári...
zetősége elhatározta...
rendezi az évek óta...
Oneg-sabbat előad...
ig is nagy érdekl...
ot. Folyó hó 31-én...
akor, az izr. hitköz...
Calea Regele Ferd...
endezi meg a szezo...
rabbi Klein Eli...
oni. Vendégeket sz...
megjelenést kér...
jugoszláv diktat...
lentik: Scotus Via...
y című prágai lap...
szól, amelyben a ju...
szól foglalkozik. Eh...
súlyosan elítél...
meg az angol publi...
A Prager Presse...
sajtóorgánum vá...
zatra és védelmébe...
bizottsága ma, es...
sor tartja a Szövet...
Baron L. Pop 10...
amelyre a munka...
megjelenését kéri...
az ügyvéll gyilko...
az Uj Kelet, hogy...
gnyus 23-án lelotte...
ernátfelvi magyar...
kások, habaruban...
ellen végrehajtást...
törvényvezék Ac...
háztartásban él...
13 évi fegyházza...
vezés utján hétfő...
előtérbe elé kerül...
gny a brassói ügy...
állatni kuri szolida...
védelmét, ugy...
urádu János fogja...
denségek Oroszor...
Moszkvából je...
zető vasutvonalon...
g történt, amely...
zata van. Egy sze...
ótt egy másik vo...
két mozdony ösz...
ama 14. a sebesül...
ka azonnal vizsg...
vont lestartoztat...
k: Touzov-állo...
yos vasuti katasz...
ron-ma-daljai sz...
alásználleg polit...
ztében. Edlig két...
besültől érkezett...
salással vádolt két...
Uj Kelet, hogy a...
mult év decembe...
asert két évi bör...
Lázló és Pölös...
mérnököket azon...
a Felsőszécs köz...
steri földmérések...
ották a gazdákat...
tartóztatták és 1...
200—200 ezer lej...
tek szabadláb...
erték Lauthmann...
oltak győződve a...
ártatlanságáról...
ás során váltig...
gazdáktól jogosan...
eket, minthogy...
munkateljesít...
em voltak kötelez...
tárgyalta ezt az...
írálvi Itélőtábla...
ulesen és Petro...
telével. Az elnök...
rendelete el. Ki...
Munteanu ka...
kinek szakvéle...
fuzódu János ko...
Tóbil nagybá...
llgatása után a...
te a két mérnö...
vészhelvettes az...
Semmitözék...
DONSAGAI AL...
OK AZ UJ KE...
YÁBAN.

Színház-Mozi

A Dreyfus-per

— G. Heffisch és V. Herzog drámájának bemutatója a kolozsvári Szi. házban

Azok a történelmi drámák, amelyek az igazság miatt s az igazság érdekében pereltek le: túlélik a tovaúzó évezredek és a gigászi események teledtető, gyors ütemét. Ennek köszönhető, hogy Dreyfus, a zsidó-irancia kapitány drámája ma ép olyan aktualitással rendelkezik, mint abban az időben, amikor szereplői még éltek és közvetlen közelből voltak intézói egy tragikus és mégis dicsőséges emberi sorsnak. Ma már teljes részleteiben fel vannak derítve a Dreyfus-per kulisszámögötti titkai s így annak a két német drámaírónak, aki a hajdani tüzerkapitány drámáját a színpadra vitte, tulajdonképpen csak technikai feladatokkal kellett megbirkóznia.

A tegnap este a Magyar Színházban bemutatott Dreyfus-dráma sem beállításként, sem cselekményben nem éri el a megfilmesített Dreyfus-dráma szintjét, amelyet a sorok írója Bécsben látott. Elismerjük, hogy a filmvállalatoknak, pláne azoknak, amelyek hangosfilmgyártásra vannak berendezve, sokkal nagyobb lehetőségek állnak rendelkezésére, egyfelől azért, mert a legjobb színészekkel dolgozhatnak, másfelől, mert nincsenek köté a színpad korlátozott tér- és formakereteihez.

Heffisch és Herzog drámája ennek ellenére sem rossz színpadi alkotás. Az utolsó felvonás különösképpen jól van megkonstruálva: dialógusai finomak, dinamikusak és drámaiak s különösen Piquard ezredes figurájának megrajzolásában a jellemrajznak legjobb kvalitásaival rendelkezik. Csak természetes, hogy egy ilyen sok személyt mozgató drámának úgy rendezés, mint előadás tekintetében a legkifogástalanabbnak kellene lennie s olyan összjátékban kellene felolvasnia, amelyben a legjelentékenyebb szereplő is elsőrangú kvalitásokat nyújt.

Sajnos, ezt az igényünket a kolozsvári Magyar Színház tegnap esti bemutatója csak minimálisan honorálta. Azok a szereplők, akik, elismerjük, rendkívül értékes alakítást nyújtottak, csak elmélyítették azokat a kirívó hiányokat, amelyeket az összjátékban fedeztünk fel akaratlanul is. Olyan hatalmas történelmi figurákat, az igazságnak, a hatádnak olyan monumentális bajnokait mint Jaures és Clemenceau, szerintünk nem lehet fiatal, kezdő színészekre bízni, akik esetleg éppen fiatalságuknál fogva nem ismerik ezeknek a figuráknak belső strukturáját. Jaures figuráját legalább is Tóth Eleknek kellett volna alakítania, ennek a robusztus színésznek, aki ugyan a reázbabot feladatnak is nemes kvalitásaihoz mérten tett eleget, de szerepét esetleg könnyebb fajsúlyú színész is eljátszhatta volna. Piquard ezredes ragyogó emberségét Földényi László olykor megragadó erővel ábrázolta, de nagyon sok esetben túlméretezte gesztusait. A bemutató fénypontját Janovics Jenő Zolaja és Forgács Sándor Labory ügyvédje nyújtotta: 6k ketten maradéktalanul nyújtották azt, amit vártunk tőlük. Tompa Béla kis epizód-szerepében is bebizonyította, hogy mint prózai színész is elsőrangú; kár, hogy epizód szerepet kapott csak, holott nézetünk szerint *Walstein-Eszterházy szerepét ő sokkal jobban tudta volna alakítani, mint az ambíciózus s ügylátszik, fejlődésképes Balázs Samu*, aki egyébként egy-egy jelenetben teljesen kifogástalan volt. Kaszab Anna nem mindennapi tehetsége tegnap este is a legszebb sikerben virágozott ki: minden szava melegségtől és lelkeségtől volt átcsinezett. *Bárdi Teréz* Dreyfusnéja a szenvedő és rajongó asszony belső lélekhullámzását finoman hozta ki. A többi szereplők közül egyedül *Róthelvi Ödön* érdemli meg a kihangsúlyozott elismerést, aki egy tábornok szerepében rendkívül férfias és jellemző tudott lenni. Egyébként a többi szereplők, így *Nyerges és Révész* is, tehetséges színészeknek látszanak, de a rendezői kéznek még sokat kell csiszolnia rajtuk ahhoz, hogy hasonló fajsúlyú szerepekben meg tudják állani a helyüket. (s. l.)

HIRDETÉS AZ ÜZLET LEIKÉ:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

A Román Opera műsora

Péntek, 1930. október 31-én: Gianni Schicchi és Parasztszünet.
Vasárnap, 1930. november 2-án délután: Mártha.
Hétfő, 1930. november 3-án: Szünet.

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODAJANAK KÖZLEMÉNYEI

Lehullott a rezgő nyárfa. Szombaton este lesz a premierje a „Lehullott a rezgő nyárfa” című bájos operettnek, melyre a szezon eleje óta készül a színház személyzete. Szántó Mihály, az új operett komponistája, nem ismeretlen név a közönség előtt. Ő írta a Hazudik a muzsikaszó és a Mit susog a fehér akác című operettet is, ez a két operett pedig emlékezetes sikert aratott mindenütt. Kolozsváron is egy csapásra népszerűvé váltak Szántó Mihály vidám ötletes, pezsgő melódiai. A Lehullott a rezgő nyárfa messze felülmúlja Szántó Mihály eddigi darbjait. Régen nem láttunk ilyen csupa tréfa, csupa derű, csupa tánc operettet. Az első felvonás nyitányától az utolsó felvonás fináléjáig nem fogy ki Szántó ötletessége. Maguk a színészek is annyit nevettek a próbákon, hogy gyakran meg kellett állítani a munkát az általános kacagás miatt. Biztos, hogy a közönség még jobban fog mulatni a Lehullott a rezgő nyárfa előadásain. Ihász Aláír rendezi, Stefanidesz dirigálja a tarabot a főszerepeket Karacsony, Betegh, Nádor, Tompa, Ihász adják.

Mint egy tavaszi nap, mint egy fényre-mény, — mint egy jó szivar, mint egy pohár remek bor, — ezekkel a kétségtelenül jó dolgokkal hasonlítva össze a Leipziger Abendpost a tiroli énekes parasztszínház előadásait. A tiroli világhírű együttes a jövő héten három előadást ad nálunk s olyan új stílust hoz közeánk, amely bizonyára a legnagyobb érdeklődést fordítja felénk. Szombán délután hatkor a Négyszerez lakodalom e. paródiikus operettet adják, amelyet Lipcsében hónapokon át látszottak a nyáron zsufolt házak mellett. Jegyek előre válthatók a színház pénztáránál, vagy a Romania Artistica színházi ügynőknél a Főtéren.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Az esti előadások fél 9 kor kezdődnek.

Péntek: A Dreyfus-per. (Harmadszor. A. bérlet 8. Ssz. 38.)

Szombat: Lehullott a rezgő nyárfa. (Operett-újonság, először. Karacsony, Betegh, Nádor, Tompa, Ihász. 7. premier-bérlet Ssz. 39.)

Vasárnap d. u. 6 órakor: Huzd rá cigány. (Operett újonság, mérsékelt helyárrakkal. Kondor, Kaszab, Betegh, Nádor, Tompa és Ihász.)

Vasárnap este fél 9-kor: Lehullott a rezgő nyárfa. (Másodsor. B. bérlet 8. Ssz. 41.)

Hétfő: Lehullott a rezgő nyárfa. (Harmadszor. A. bérlet 9. Ssz. 42.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Vasárnap d. e. fél 11 órakor: KKASE—FTC nemzetközi boxmérkőzés (Széles európai bajnokkál). Mérsékelt helyárrak.

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEURÓPAI
PÉNTEK, OKT. 31.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek, időjárás, grammfón. 16: Rádiózenekar. Dron: Induló. — Mozart: Titusz nyitány. S. Strauss: Reggeli levelek. Liszt: Rapszódia. Volkmann: Keringő. Petras: Offenbach egyveleg. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek, időjárás. 17.30: Rádiózenekar. Rimszkij—Korszakov, Rosen, Millöcker, Jirák, Smetana művei.

Budapest. 9.15: Hírek. 10: Református istentisztelet. 11.15: Evangélikus istentisztelet. Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. Majd: A rádió házikvartettjének hangversenye. Közben: Hírek. Majd: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 2.30: Hírek. 4: Thury Mária meséi. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek. 5: „Emlékezés gróf Tisza Istvánra” Szász Károly dr. előadása. 5.25: Szalózenekari hangverseny. Dvorák: Humoreszk. Strauss: Egyveleg. Wagner: Tannhauser. Lehár: Arany és ezüst. 6.15: Koch János, a Pénzüntzeti Központ h. igazgatójának előadása: A takarékoságról. 6.35: Kurima Simi és cigányzenekarának hangversenye. 7.10: Katona Lajos dr., a Pénzüntzeti Központ igazgatójának előadása: Világtakarékossági egyesület. 7.25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás színlapjának felolvasása. 7.30: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. Bizet: Carmen. Az előadás után: Grammfónhangverseny. Bécs. 21: Donizetti: Szerelmi bájital c. vígoperája. Berlin. 20.30: Részletközvetítés különböző színházból. Prága. 19.35: Zongorajáték. Breslau. 21.25: Dalok. Frankfurt, Stuttgart. 20: Lortzing: A két lövész c. vígoperája. Köln. 21.05: Rádiózenekar. Beethoven, Mendelssohn, Humperdinck, Strauss, Wetzler, Wagner művei. Varsó, Kattovic, Poznan. 20.15: Filharmonikus hangv. Brahms, Stravinszkij művei. Milánó. 20.40: Szimfonikus hangverseny. Beethoven: Leonora nyitány. — Grieg: Zongoraverseny. Bossi: Assuro király. Respighi: Botticelli képek. Rossini: Az olasz nő Algirban. Róma. 20.35: Opera és egy szimfonikus szvit. Pozsony. 19.35: Grammfón. Brünn. 19.20: Hangv. — Nicolao: Windsori vig. nök. Lortzing: Balett. Mendelssohn: Capriccio. — Humperdinck: Janesi és Juliska. Weber: Felhívás keringőre. Osló. Filharmonikus hangv. Bach: Brandenburgi verseny. Schubert: H-moll szimfónia. Grieg: Lírai szvit. — Wagner: Parsifal. — 22.05: Norvég dalok. Toulouse. 21.55: Dalok. 24: Katonazene. Belgrád. 20.30: Kamarazene. 21.30: Jugoszláv dalok.

SZOMBAT NOV. 1.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek. 12.50: Grammfón. 16: Zenekar. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek, időjelzés. 18: Rádióegyetem. 19: Grammfón. 20: Kabaréest. 21.45: Hírek.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Betűket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai Dej, Diciosmartin, Alba-Julia, Targu Mures, Oradea és Timisoara, (Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár

SAJÁT TOKÉI 143 MILLIÓ LEI

Affiliál intézetei: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Odorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz.-Keresztur, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Beghin (Szászrégen), Népbank r.-t. Huedin (B.-hunvad.) Szamosújvár Hitelbank r.-t. Gherla (Szamosújvár).

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Árutraktárai a vasut mellett.

A cionista irodalom standard műve

BÖHM ADOLF:

A cionista mozgalom

Kivonat a tartalomból:

Az emancipáció és következményei A cionizmus és a modern zsidóság A cionizmus előfutárai a 20. században Achad Haam

Herzl Tivadar fellépése

Eredmények és csalódások

Az intézmények megteremtése

Herzl öröksége

Herzl egyénisége stb., stb.

Ára: 120 lej

KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Budapest. 9: Ujsághírek. 10: Egyházi ének. 12: Déli harangszó az Egyetem templomból. Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés.

Majd: A m. kir. 2. József nádor honvédegyezred zenekarának hangversenye. Sztára Sándor: Olasz induló. Mendelssohn: Hebridák — nyitány. Delibes: Részletek a Lakmé operából. Pécsi: Magyar ábránd. Wagner: Az Istenek alkonya — győzelem.

2: Grammfónhangverseny. 3.45: Manchen Mariska rádióelőadás utánja. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés.

5: Gál István előadása: „Marsik Magyarországra 200 év előtti természeti kincseinek buvára”.

5.30: A m. kir. Operaház tagjainak alakult zenekar hangversenye. Beethoven: Gyászinduló a III. (Eroica) szimfóniából. Schuört: Ave Maria. Musorgsky: A Kuowantchina IV. felvonásának előzenéje. Richard Strauss: Halál és megdicsőülés — szimfonikus költemény.

6.30: A Szociális Műsziótársulat előadása. Farkas Edit alapítófőnöksége szónya: Missziós üzenetek.

7: Tóth Tihamér dr. c. apát, egyetemi tanár ünnepi beszéde: Mirel beszél a sarkereszt.

7.30: A m. kir. Operaház Veri „Requiem”-jének előadása.

Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés.

Majd: A rádió házikvartettjének hangversenye.

Utána: Rádiózenekar. Bécs. 21.45: Bach orgonaművei. Berlin. 19.30: Részletközvetítések különböző színházakból. 21.10: Mozart művei.

Breslau. 19.30: Hubermann Bronslav játéka grammfónon.

Frankfurt. 19.30: Grammfón. Hamburg. 20: Mozart: Figaro lakodalm.

Königsberg. 21: Rádiózenekar. Wagner: Tannhauser részletek. Rimszkij: Korszakov: Induló. Musorgsky: Boris Goudonov c. operája. Kreutzer: Granadai éji szállás. Lortzing: Udvarbalett.

Stuttgart. 22.30: Dalok. Varsó, Kattovic, Poznan: A famunka c. zeneműve.

Milánó. 20.30: Operett. Róma. 20.35: Huszonhárom számból álló hangv.

Prága. 17.40: Grammfón. Brünn. 20: Hangv.

Osló. 22.45: Táncczene. Toulouse. 22: Óraütés.

Belgrád. 20: Verdi: Rigoletto című operája.

LEITNER ZOLTÁN:

Örsön

a zsidóság frontján

Nahum Sokolov előszavával. A zsidó publicista írásai az aktuális zsidó problémákról — Ára 100 lej KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

XIII EVF. Cluj — Kolozsvár november 5691 ÉV

Az Uj Kelet a és bánati zsidó na Cikkeink utá forrás megje

Kéziratokat n és megőrzésük

A török

Tizennyolc millió török kormány a kat, amiből hat millió hadügyi előirányzat el egyidejűleg a melyben hangzott a külpolitikája nem állam ellen sem, el van telve a lez szándékkal.

Kemál pasát nem emelte magas politikai forradalmi metná hiába a szovjetek és gazdasági szömerő tagadása az erkölcsrendszernek.

Nálunk, Európában, tudjuk, hogy valahányszor vezetett államférfi vág ki, vagy a értékeséről szavalt: gása alatt a hadi a Gaurizankárra magasság tekintetében a mi pacifista értékét nyugodt hadügyi költségvetés a sorrenddel a kijelentéseket.

Ne tagadjuk tekinthetünk a török dob. Ott előbb a hadügyi költségvetés a békéről dékokról. Nálunk nek — és azután adások teteit.

Es ez a lényeges rökország, a hajdani Európa között kinek a javára a azon nehéz lenne

Targu

Targu-Frumos lent, hogy Szép elnevezésnek a tben szerzett realimester ifju gladi esaptak „szép vás a Hangos vásárt, rendes adás-vétel tak az ingyen os azok nem saját a esereüzetet, viszont nem kérdezték a szes zsidó-fínkat. ajándékaikra.

A vásár ilyképfogalmát csak szdemelte ki. Mert aya volt, ha ugya nom lélekkel kapur, a csunyaság Summa summáru régi tradíciókhoz zsidó fiukat, akik nyelműséget, hogfajvédelem nyom

Annak idején le az szintén a tradíciók ellenüfiuk ellen persze annyiban volt elmekei ellen is elnek leszögezésé igazságnak, melybi néhány „derüszó.

Ki ne ismerné szerint: „ha az U sül”? Valószínű vizsgálat egy évi